

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

שנה 1 (תשפ"ב)

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש מכוונים ומרוממים
ככתבם וכלשונם מותוך הספרים הקדושים

שמיני

זהר המבואר
הפּתּוּר וְהַכּוּד

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר שמחה" נהריה
על שם כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זיע"א

מהדורת 'קרן מצלי ברכה'

מכון אור לישרים

ירושלים - נהריה

אוצר פניני החסידות

אוצר כלום
לפרשת השבוע

שמיני

מתורתו של אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זיע"א

מאמר הבעל שם טוב זצ"ל בפסוק 'הוא ינהגנו על מות', כי
הנהיגה העליונה היא בְּדַגְמַת אֵם רַחֲמֵינָהּ הַמְלַמֶּדֶת וּמְרַגְלָה
אֶת בְּנָהּ הַעֵלָם וְהָרַף לְלֶכֶת בְּרַגְלָיו, שְׂמִינִיחָתוֹ לַעֲמֹד לְבָדוֹ וּמְתַרְקֶת
מִמֶּנּוּ מַעַט כְּדִי שְׂיִתְרַגֵּל לְלֶכֶת מֵעַצְמוֹ, וְכַאֲשֶׁר הִתְקַרַב צְעָדִים אֶחָדִים
מוֹסִיפָה עוֹד לְהִתְרַחֵק מַעַט כְּדִי שְׂיִתְרַגֵּל לְלֶכֶת עוֹד מַעַט יוֹתֵר, כְּמוֹ כֵּן
מְרַגְלִיו אֶת הָאָדָם שְׂמַרְחִיקוֹן מִמֶּנּוּ מַעַט אֶת הַהֲאָרָה הָאֱלֹקִית, לְמַעַן
יִתְרַגֵּל לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְקַרַב אֶל הַקְּדוּשָׁה מֵעַצְמוֹ אַף בְּלִי הָאָרָה אֱלֹקִית
(שם משמואל וזאת הברכה)

אוצר פניני החסידות

- א **דברי בינה** | הולך על פניו טמא - אין לאדם לקמוח על יגיע כפיו וכחו אלא להאמין שהכל ברחמי ה'
- א **אוצר החיים** | 286 מעלה גרה ומפרס פרוסה - רמז על נתינת מעות לצדקה והאכלת עניים שהוא סימן טהרה מבנהק על האדם
- א **שמועת יצחק** | החסידה עוף טמא משום שעושה חסד רק עם חברותיה
- א **פתוחי חותם** | 'החסידה האנפה למינה' רמז להעושה עצמו חסיד כדי שלא יבקשו ממנו צדקה
- ב **בת עין** | בחינת החזיר שמראה עצמו טוב ובפנימיות אינו כן
- ב **זר זבב** | הלמוד מסימן הטהרה של החזיר בגליו - לעולם יתאמץ האדם לדחק עצמו לקדושה על אף שנדחה
- ג **לקוטי שיהות** | 'מעלה גרה ומפרס פרוסה' בבהמה - רמז נפלא על התקדשות האדם בעניני הבהמיות
- ד **אמרי חיים** | רמז נפלא שעל האדם לקדש עצמו לא רק בבית הכנסת אלא בעת עסוקו בגשמיות
- ה **אמרי אמת** | עקר עבודת האדם היא לקדש את עניני הגשמיות ולזככם
- ו **אור התורה** | מעלת היום השמיני משה רבנו הוריד את השכינה מהשמים להשרותה בארץ והוצרך להמשיך זאת מבחינת שמיני הגבוה
- ז **שפע חיים** | בנין בשת אהרן הפכה מחמת ענותנותו מעשה דברי עקיבא אייגר זיע"א
- ז **אמרי נעם** | הנותן מעות לצדיק אל יעלה על דעתו שהוא מפרנס הצדיק, אלא להפך, כל פרנסתו מהצדיק
- ח **מאורי עיני חמנים** | נדב ואביהוא נחלקו עם משה רבנו ואהרן הפכו אודות הדרך הראויה לכפית הצ"ר
- ח **מאורי אור** | אהרן הפכה הצטער מאד על פטירת בניו ואף על פי כן שמת ולכן קבל שקרן מעשה בהרה"ק רבי דוד מסקווינא זיע"א בעת פטירת בנו
- ט **אור לעיבק** | באור המגיד מדובנא זיע"א בטעם אסור שתנת יין לכהנים
- יא **פתוחי חותם** | הלומד תורה צריך לקום מה שלומד
- יב **פתוחי חותם** | המקום את התורה מעני סופו לקימה מעשר
- יב **מחשף הלבן** | משה רבנו השיג כל השמים רבוא פרושים שבתורה
- יג **הנותן אמרי שפר** | הנהירות הנדרשת בקהלת וכשרות המאכלים מאכל אסור מטמא את הלב אף ללא ידיעת האדם
- יג **בית אהרן** | יש להאמין שנטהרים בקריאת פרושה כמו בהזאת האפר ממש
- יג **שפת אמת** | הימים מסגלים לטהרה
- יג **לב שמחה** | כל העמל ויגע לשמור האיברים בטהרה זוכה לניעה בטעמי פרה שנתגלו למשה רבנו
- יד **לקוטי שיהות** | הטעם שמברכים החדש בשבת גם כשראש חדש חל בשבת הפאה
- יד **תולדות יצחק** | רמז נפלא לאמירת שבת היא מלועז' בעת צרה בשבת קדש
- טו **פתגמי אורייתא** | השבת מסגלת להביא לאדם שלווה פנימית שהברכה תשרה גם בתוך תוכו ולא רק כלפי חוץ
- טז **שפע חיים** | ענין סעודת מלוא מלכה - מצד עגונה שמא לא כבודנו את השבת כראוי

אוצרות גאוני הדורות

- טז **ולבש הכהן** | מקו שנתבשר אהרן ממעשה העגל מוכח שלא בא שום חטא לידו
- יז **חמדת ישראל** | אהרן הפכה עלה לגדלה כדי שימחלו לו עונותיו
- יז **דברי דוד** | חלוק עולת העם לכפרה מעולתו של אהרן שבאה לדורון
- יח **אמר יצחק** | נדב ואביהוא התחייבו מיתה בטרם שהקריבו אש זרה
- יח **אהבת ישראל** | ה' מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה
- יט **רבי אברהם ענתבי זצ"ל** | הסבה שאהרן לא הקפיד את בניו
- כ **מי מנוחות** | האוכל מאכלות אסורות מסתלקת ממנו נשמתו
- כ **הלקת השדה** | הנשמר ממאכלות אסורות נדמים הן לו כדבר מטנף ומתעב
- כ **ברכת מועדיר לחיים** | הנותן צדקה בפנים וזעפות הפסיד שקרו
- כא **קרן לדוד** | הנשמר מאכילת מאכלות אסורות אינו בא לידי ממשל בשגגה
- כא **קוף נבחר** | גאל הקבה כבבדו ובעצמו את ישראל ממזרים שבשיל שאינם נטמאים בשרצים
- כב **לקוט האורים** | גאלת ישראל ממזרים בזנות שמירתם מאכילת שרצים
- כב **חומת אגן** | כשהשכינה שורה למשה נענשים אף הפחותים מבני עשרים קדינם של בית דין של משה
- כג **פנינים יקרים החדש** | נענשו פחות מבני עשרים לפי שלא נשאו אשה
- כג **ציון במשפט תפדה** | וימונו לפני ה' - פיון ששרתה השכינה למטה נענשו אף שלא היו בני עשרים
- כד **בית יעקב** | 'בקרבי אקדש' על ידי שמתו נדב ואביהוא קדם היותם בני עשרים
- כד **לקוט הגרשני** | 'ידיים אהרן' מלההר מדוע נענשו קדם היותם בני עשרים
- כה **מעשי צדיקים**
- כז **ספיר ויהלום** | הארה חסידית מן הפרשה
- לח **זוהר הקדוש** | עם פרוש הכתר והכבוד

נושאים בפרשת שמיני

רמזי סימני הטמאה והטהרה

דברי בינה

רבי יצחק יעקב מביאלא זיע"א

הולך על כפיו טמא – אין לאדם לסמוך על גיע כפיו וכחו אלא להאמין שהכל ברחמי ה'

וכל הולך על כפיו וגו' טמאים הם לכם (יא כו), רמז שהאדם לא יאמר שחס וחלילה כחו ועצם ידו עשה לו את החיל הזה, רק שיאמין שכל מזונותיו באים לו רק מרחמי השם יתברך עליו.

ונקט הלשון 'הולך', שאפלו בטובת הנפש הינו בדברים ורחנינים, גם כן אל תלה בכחו ועצם ידו, וכמו שמבאר בעבודת הקדוש מהרב האזולאי זצלה"ה זי"ע: שצריך האדם לומר בכל יום 'הריני מאמין שהכל ממנו יתברך, הן טובת הגוף, והן טובת הנפש', וזה מיסד על פסוק הזה 'וזכרת את ה' אלוקיך כי הוא נתן לך כח לעשות חיל' (דברים ח יח):

אוצר החיים

רבי יצחק יהודה יחיאל מקומארנא זיע"א

86 מעלה גרה ומפריס פרסה – רמז על נתינת מעות לצדקה והאכלת עניים שהוא סימן טהרה מבקח על האדם

שמעתי מפורי דודי רבנו הקדוש מזידיטשוב, שפעם אחד אמר בדרך הלצה וצחות, שסימני טהרה של בהמה טהורה, הוא אותן האנשים שהולכין רב ימיהם אחר עסקי מעשה בהמה, הוא מעלה גרה – שמעלה את המעות שלו המכנה בשם 'גרה' (מלשון עשרים 'גרה' השקל

(שמות ל ג)) שנותן אותם לצדקה וחסד, וגם מפריס פרסה – מלשון 'פרס לרעב לחמד' (ישעיה נח ז), דמקרבא הנתיא, ואלו שני סימנים הם סימני טהרה לאנשים פשוטים, ואם חסר אחד טמא, ודי בה להזהיר (דף עח:):

שמועת יצחק

רבי יצחק מוורקא זיע"א

החסידה עוף טמא משום שעושה חסד רק עם חברותיה

ואת החסידה האנפה למינה וגו' (יא ט) ולמה נקרא שמה חסידה, שעושה חסידות עם חברותיה במזונות (רש"י).

וקשה מאחר שהיא חסידה כל כך, למה היא עוף טמא. אלא מפני שעושה חסד עם חברותיה דוקא, ואלו לעוף אחר שלא מחברותיה אינה עושה חסד ולא עוזרת אפילו במעט אכל, רק אדרבה היא דורסת אותה למות, ולפיכך היא טמאה – ומכאן למוד שמי שנוסע לצדיק אחד אל ישנא את חברו שנוסע לצדיק אחר:

פתוחי חותם

רבי יעקב אביבחינא זיע"א

'החסידה האנפה למינה' רמז להעושה עצמו חסיד כדי שלא יבקשו ממנו צדקה

ואת החסידה האנפה למינה. בא לרמז שיש מין בכני אדם שמראה חסידות בכל מעשיו, מראה עצמו ענו ושפל ועלוב ומתפלל, וכונתו בכל אלה, פניו שיש בידו ממון עושה כך כדי שלא ידחקו אותו לתן בצדקה דבר

דבר זה מעכב הגאולה

וזהו עכוב הגאולה, שאין בן דוד בא עד שיטשה החזיר, היינו שיעלה גרה ויהיה פנימיות לבו כמו שפראה בטלפיו, והוא בחינת אמת, בחינת אות וא"ו, כדאיתא בזהר הקדוש בכמה מקומות (ח"א רמא: ועוד) שאות וא"ו הוא אות אמת.

שש מאות לאלף הששי רמזו לתקון האמת
בחינוניות ופנימיות

וזה ידוע שכל בחינת קדשה אין פחות מעשרה (ברכות כא:), וכל פרט ופרט כלול מעשרה עד שעולה למאות ולא לפים כידוע (ע' ע"ח ש"ג פ"ה). וכן הוא אצל האדם שמדבק את עצמו בבחינת אמת בבחינת חיצונית שלו, ונתדבק באות וא"ו, נעשה מן וא"ו עשירית, ועולה עד למאות ונעשה שש מאות. ובחינת פנימיות שלו שנתדבק בבחינת אמת בבחינת אות וא"ו, עולה לאלפים. ואפשר לזה רמז רבי שמעון בן יוחאי עליו השלום בזהר הקדוש (ח"א ק"ז), עד שיגיע לבחינת שש מאות באלף הששי, היינו שיתדבק בבחינת אות וא"ו אות אמת, בחיצונית ובפנימיות, והוא בחינת שיטשה החזיר, אז בודאי יהיה הגאולה, במהרה בימינו. אמן:

זר זהב

רבי זאב וואלף מסטריקוב זיע"א

הלמוד מסימן טהרה של החזיר ברנגליו - לעולם יתאמן האדם לרחק עצמו לקדשה על אף שגדחה

לפעמים מדחין את האדם מן הקדשה בסבות שונות, ואף על פי כן צריך שיתחזק בכל מאמצי כחו וירחוק עצמו לתוך הקדשה ואל ישגיח על הדחיות, כי זה רק נסיון שמנסין אותו מן השמים. ודבר זה יש ללמד מן החזיר

גדול, ולפעמים, כשאומרים לו לתן אפלו פחות מערכו, מתרגז וצועק ואומר שארע לו חס.

ואם בן היכן חסידותו, היכן ענותותו, היכן תפלתו, אין זה אלא מכבה האש בתבן, וכל מה שעושה אינו כי אם מן השפה ולחיץ, וכשצועק על ענין הצדקה, בזה נתגלה קלונו ונתפרסמה חטאתו, ואל תאמין בו.

וזה שנאמר ואת החסידה - דהינו העושה עצמו חסיד בכל מלי וכשבא למדת הצדקה מתאנף ומתקצף וצועק, וזהו האנפה שדרשו רבותינו זכרונם לברכה (חולין סג) שהיא ביה רגזנית, זה מין בפני עצמו, אל תלמד ממנו ואל תאמין בחסידותו, כי הכל בטל ומבטל:

בת עין

רבי אברהם דב מאברוטש זיע"א

בחינת החזיר שמראה עצמו טוב ובפנימיות אינו כן

ואת החזיר כי מפריס פרסה הוא ושסע שסע פרסה] והוא גרה לא יגר (יא ט). ואיתא בספר אור החיים, תנאי הוא בדבר, כל זמן שהוא לא יגר, אבל לעתיד לבא יעלה גרה ויחזר להיות מתר. כמאמר חז"ל, למה נקרא שמו חזיר, שעתיד לחזר להיות מתר.

ולהבין זה על דרך העבודה לה', דהנה ענין החזיר שמראה טלפיו שהוא כשר (ב"ר סה א). פרוש, שיש בגי אדם שמראה את עצמו לבני אדם בחלקקות לשונו אף שהוא אוהבם, אבל לבו בל עמקם, והוא בחינת החזיר, שמראה בחיצונית שלו לפנים שהוא טוב וכשר ומפריס פרסה, אבל גרה לא יגר, היינו בחינת פנימיות שלו בלב ונפש אינו בן, אלא הוא שונאו.

ובחנות את הנהגותיו, אם טהורות הן או חס ושלום להפך.

פֶּרֶט נוסף באמור: ההבחנה והברור ביחס לטהרה, הם רק בקשר לבהמה. ודגמת זה באדם – הבהמה שבלבו של אדם, הנפש הבהמית. ההבחנה והברור אינם בקשר לעניני הנפש האלקית, תורה ומצוותיה, לברר האם הם כליל 'לשמה' או עם פניות.

לא על כף הוא ההבחנה והברור של הסימנים. שכן, אפלו כשהדבר נעשה עם פניה - אף על פי כן צריך ללמד תורה ולקיים מצוות, לעולם ילמד ויקיים מצוות אפלו שלא לשמה שמתוך כו' (הלכות ת"ת לאדמו"ר הזקן פ"ד ה"ג).

ההבחנה אינה אלא בקשר לענינים הגשמיים הקשורים בנפש הבהמית, בזה צריך להבחין אם ה'בהמה' טהורה אם לאו.

שתי סוגי הבהמות, טהורות וטמאות, נאמרו בתורה, שכן, גם בהנהגה על פי התורה יכולים להיות בהמה טמאה, וכמו שכתב הרמב"ן שיכולים להיות 'נבל ברשות התורה' (היגו), שנדמה לו שנהו ברשות התורה, כי לאמתו של דבר עובר הוא על הצווי 'קדושים תהיו', צווי עקרי ושרשי.

ולכן יש צורך בברור והבחנה לידע אם זוהי בהמה טהורה או טמאה, ועל זה נתנה התורה שני סימנים: א, מפרסת פרסה, ב, מעלת גרה – סימנים הקשורים ועד שפועלים הטהרה.

והענין בזה: גם בהמה יש חלוק עקרי בין ראש לרגל (כמוכן גם מהלכות טרפות וכו'), שהרגל נוקא קרוב אל הארץ. ודגמתו בנפש הבהמית, שרק כח המעשה (רגל) מנח בענינים גשמיים, ארציים, כפי המכרח; אבל

על דרך 'מלפנו מבהמות הארץ וגו'' (איוב לה יא).

כי טבע החזיר דאף שמגרשין אותו בניזיפה הוא חוזר ונכנס לאותו מקום ואינה מועלת נגדו שום דחיה, ועל שם זה נקרא 'חזיר' מלשון חזר. ולכן יש לו סימן טהרה ברגליו, דאף שכל גופו טמא, אבל מרגליו יש למוד טוב לילף למקום שדחו אותו משם שהיא מדה טובה לעבדות, והבין:

התקדשות בעת העסוק בעניני גשמיים

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א

'מעלה גרה ומפרים פרסה' בבהמה - רמז נפלא על התקדשות האדם בעניני הבהמיות

אחד הטעמים למאכלות אסורות הוא, בין שכל דבר מאכל שאדם אוכל נעשה דם ובשר כבשרו, אסרה התורה את המאכלים האסורים כדי שלא יטבעו באדם תכונות הדבר האסור, שאינן טובות.

מכאן מובן גם ענין זה של סימני טהרה וטמאה. האסור לאכל בהמות שאינן מעלות גרה ומפרים פרסה, כדי שתכונותיהן לא תעברנה לאדם, מוכיח פי הנהגותיו של אדם צריכה להיות 'מפרים פרסה' ומעלה גרה.

כל ענין בתורה הוא הוראת דרך לאדם. גם פרט זה, אשר סימני הבהמה משמשים ברור טהרת הבהמה, הוא הוראה שתכונות 'מעלה גרה' ו'מפרים פרסה' באדם מכירות

נושאים בפרשת שמיני

בצאתו מבית הכנסת, גם בסעודה בשעת אכילה שידע שלפני ה' הוא תמיד.

על כן אותן בני אדם שקדשו רק בבית הכנסת לבד, לא יצאו ידי חובת קדוש, דאין קדוש אלא במקום סעודה – הינו לא נקרא קדוש אלא אם הוא קדוש גם במקום סעודה, על כן אמר להו רבה טעימו מידי, הינו תקנו ותרכשו קדשה גם בטעימא, הינו בסעודה.

דלמא עד דאזליתו לאושפיזא מתעקרא לכו שרגא – הינו האור של בית הכנסת יפסק, ובקדשא דהכא דבית הכנסת לבד לא נפקיתו, אלא קדושים תהיו גם בשעת אכילה, שתהיו דבוקים באהבת ה' גם בשעת אכילה.

ועל ידי זה מתרוממים המאכלים וענבים הגשמיים להיותם רוחניים, וזה התהפכות חמר לצורה, בפרט בסעודת שבת קדש צריכים בודאי לקדש עצמו בסעודה בדבקות באהבת ה', ועל ידי זה יזכה שגם החטאים והעוונות יתהפכו להיות קדשים ויעשו מזדונות זכיות ויתעלו לרצון לפני ה'.

באור הפסוקים על דרך הג"ל

וזהו שנאמר מדוע לא אכלתם, מדוע מלשון דעת ומדע, לא אכלתם, רצה לומר בגלל שלא אכלתם בדעת, גלל זה לא אכלתם את החטאת במקום הקדש, לא זכיתם לתשובה מאהבה לעשות מזדונות זכיות ולהנות מהחטאת (אכילה ענין הנאה).

כי אם הייתם אוכלים בדעת, אז גם האכילה קדש קדשים הוא, ואותה רומזו לשבת קדש הנקרא אות, בפרט בסעודת שבת קדש, אשר נתן לכם, שנותן לכם מתנה מבית גנוזי הזמן לשאת את עון העדה, להעלות ולשאת את עון העדה למעלה שיתעלו לזכיות לפני ה'.

הכחות הנעלים (ראש), גם דנפש הבהמית, אינם צריכים להיות מונחים בענינים ארציים.

ויתירה מזה: גם בהרגל הסמוכה לארץ צריכה להיות פרסה – פרסא (באל"ף) שענינה הפסק והעלם – שאפלו כח המעשה (רגל) צריף להיות בהפסק מהענינים הארציים.

ולאידך, הפרסה צריכה להיות סדוקה ומבדלת לגמרי – שעל ידי זה איך אור אלקי למטה, גם בהענינים הארציים, שיראה בהם אלקות. ובלשון אדמו"ר הזקן בתניא (אגרת הקדש סימן ט) 'שגם בעניני ארץ לא יפרדו מאחד האמת'.

ונוסף לזה צריף להיות גם הסימן דמעלה גרה – שבנוגע לכל דבר גשמי שעושה צריף לברר תחלה ולחזור ולברר עוד הפעם, גוש איבערקייען, האם לעשותו וכיצד לעשותו:

כו' (ח"א עמ' 223)

אמרי חיים

רבי חיים מאיר מוויז'ניץ זיע"א

רמו נפלא שעל האדם לקדש עצמו לא רק בבית הכנסת אלא בעת עסוקו בגשמיות

מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקדש וכו' כאשר צויתי (י"ז-יח). אפשר לברר על פי מה שפרשתי הגמרא (פסחים קא) אותן בני אדם שקדשו בבית הכנסת וכו' אין קדוש אלא במקום סעודה דאמר אביי וכו' טעימו מידי דלמא אדאזליתו לאושפיזא מתעקרא לכו שרגא וכו' ובקדושת דהכא לא נפקיתו דאין קדוש אלא במקום סעודה, ענין שם.

דהכונה הוא שלא די בעבודת ה' בבית הכנסת לבד, והעקר הוא להמשיך בקדשה ולא להפסיק מדבקות באור ה' אף

שאמרו (אסת"ר י א) צדיקים לבם בידם, הינו התאווה היא בידם וכפי מה שנגזר להם להשתמש בה לעבודת הבורא ברוך הוא הם משתמשים ולא יותר, והרשעים הם בהפוך. והעקר בכל עשיות הגשמיות לקשר את עצמו להפנימיות של כל דבר שהיא המהנה והמקיים אותו דבר.

על פן הצדיק שהוא מקשר רק להפנימיות הוא עולה למעלה בכל עשיות, והוא מעלה מעשיו וניצוצות הקדושה שמלבשים בכל הגשמיות, אבל חס ושלום מי שהוא מקשר להגשם של כל דבר, אזי נתגשם יותר בכל פעם, ורוח הבהמה היוצרת היא למטה בכל פעם יותר ויותר כמו טבע הגשם לירד למטה.

וכמו שדברנו מזה בסעודה א' של שבת, שזה שאמר הפתוח זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ (יא ב), מתחיל בתייה ומסים בבהמה, ופרש רש"י 'לשון חיים הוא, כיון שישגאל דבוקים למקום ראוי להיות חיים'.

פרוש, התורה מלמדת אותנו את הדרך אשר נלך לבא אל החיים האמתים, שלא יהיה אדם מקשר חס ושלום לשום תאוה ולשום דבר מעולם הזה להגשם, רק להפנימיות של כל דבר שהיא החיות אלקות שיש בכל דבר, ועל ידי זה יוכל לבא לדבקות הבורא ברוך הוא שהיא עקר עבודת האדם.

באור הפסוק על דרך הג'ל

וזו שאמר זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ, פרוש שעקר מכל עשיות והאכילה מעולם הזה שנקראת 'בהמה', שהיא תאות בהמיות, לא יקשר את עצמו להחצוניות שהיא בהמיות, רק להחיות שבהם שהיא חיות אלקות, כמו שגאמר 'כי על כל מוצא פי ה'

הן לא הובא את דמה אל הקדש פנימה, רצה לומר אי אפשר להפוך החמר לצורה להכניסה לקדש פנימה רק אם אכול תאכלו אתה במקום קדוש - בקדושה ובדעת - כאשר צויתי, דאין קדוש אלא במקום סעודה:

אמרי אמת

בני אליקים געז מארזישטטב זיע"א
עקר עבודת האדם היא לקדש את עניני הגשמיות ולזככם

האמת הוא שעקר עבודת האדם בעולם הזה הוא שיהיה מקשר להשם יתברך, אפלו בעת עסקיו בעניני עולם הזה ההכרחיים - יקשר את עצמו להבורא ברוך הוא בכל עניניו, ולא יהיה מקשר חס ושלום לשום תאוה ושום דבר בעולם הזה.

וכל עשיותיו בעניני עולם הזה יהיה כמו האיש שעושה דבר ואין חפצו ורצונו בזה העשייה רק שמכריחים אותו לזה, בודאי אינו משקע בזה הדבר ואינו מקשר בזה הדבר במחשבתו, פן הוא צריך האדם לקשר את עצמו להבורא ברוך הוא, וכל עשיותיו יהיו נעשים על דו ממילא, ואל יכניס מחשבתו בהם, רק יהיה תמיד למעלה מן הארציות והגשמיות.

כמו שגאמר 'אנכי עשיתי ארץ' (ישעיה מה יב), שהשם יתברך עשה את הארץ וכל עניניו, רק ואדם עליה בראתי, פרוש שהאדם יהיה למעלה מן הארציות ולא יהיה חס ושלום משקע בהתאוה של הארציות, וכזה הוא המושל על הארציות.

כי אם חס ושלום האדם משקע בהתאוה, אזי התאוה מושלת עליו חס ושלום, כמו

עַל הַחַיּוֹת אֲלָקִית שֵׁשׁ בְּכָל דְּבָר, כִּינּוּ שֵׁיִשְׂרָאֵל דְּבוּקִים לְמָקוֹם רְאוּיָן לְהֵיחֹת חַיִּים, הֵינּוּ כְּנִ"ל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה שֶׁהוּא מְקַשֵּׁר לְהַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא בְּכָל עֲשׂוֹתָיו אֶפְלוּ בַּעַת עֲשִׂית הַגְּשָׁמִיּוֹת 'רְאוּיָן לְהֵיחֹת חַיִּים' – הֵינּוּ לְהַעֲלוֹת הַנִּיּוֹצוֹת קְדוּשׁוֹת וְלָבֵא לְדַבְּקוֹת הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא שְׁנֵהוּ הַחַיִּים הָאֲמִתִּיִּים:

יְהִי הָאָדָם (דברים ח א) שֶׁהִיא הַחַיּוֹת הַפְּנִימִית שֵׁשׁ בְּכָל דְּבָר וְדְבָר.

וְזֶהוּ שְׂאֵמֶר הַכְּתוּב אֲשֶׁר עַל הָאָרֶץ, הֵינּוּ כְּנִ"ל שְׁלֵא יְהִי מִשְׁקַע בְּהַתְּאֵנָה הָאָרְצִיּוֹת, רַק יְהִי עַל הָאָרֶץ כְּנִ"ל 'אָדָם עָלֶיהָ כְּרֵאתִי'. וְזֶהוּ שֶׁפֶּרֶשׁ רַש"י 'לְשׁוֹן חַיִּים הִיא' שֶׁמֶרְמֵזוּ

פֶּרֶשֶׁת שְׂמִינִי

וְהִי כִּיּוֹם הַשְּׂמִינִי וְגו' (ט א)

אוֹר הַתּוֹרָה

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א בעל הצמח צדק

מעלת היום השמיני | משה רבנו הוריד את השכינה מהשמים להשרותה בארץ והוצרך להמשיך ואת מבחינת שמיני הנבונה

בְּכָלִי יָקָר נִתֵּן טַעַם מַה יּוֹם מִיָּמִים, וְאָמַר עַל דֶּרֶךְ הַמְדַרְשׁ (ראה שמו"ר כג א) הָאוֹמֵר שֶׁכָּל קְלוּסוֹ שֶׁל מֹשֶׁה הָיָה בְּאֵזוֹ, 'אֵז יִשִּׁיר מֹשֶׁה' (שמות טו א), 'וּמֵאֵז בְּאֵתִי אֵל פְּרַעֲוֹה' (שם ה כג), כִּי 'אֵז' הֵינּוּ אֶחָד רוֹכֵב עַל זֵינ כו', וּמַה שִּׁיּוֹם ח' זֶה נִטַּל עֶשֶׂר עֶטְרוֹת, רְמֵז לְמַה שְׂאֵמְרוּ רַ"ל (ערכין יג): כְּנֹסֵר שֶׁל יְמוֹת הַמַּשִּׁיחַ יְהִי שֶׁל שְׂמוֹנָה נִימִין וְשֶׁל הַעוֹלָם הַבָּא עֲשָׂרָה נִימִין כו', עֵינַן שָׁם.

וְהֵנָּה שְׂמִים הוּא זְעִיר אֲנַפִּין דְּאֲצִילוֹת, וְאָרְץ הוּא מְלָכוֹת, וְהָאֲבוֹת הַמְּשִׁיכוֹ תוֹסֶפֶת אוֹרוֹת בְּאֲצִילוֹת, וְזֶהוּ עֵינַן גְּלוּי הַשְּׂכִינָה בְּשָׂמִים. וְעֵינַן בְּדַהַר חֶלֶק א' וְיָחִי רַכ"ט ע"א כְּפֶרֶשׁ הַיִּשְׁבִּי בְּשָׂמִים 'הַיִּשְׁבִּי' יְתֵר יוֹד, הֵינּוּ יְחֹד חֲכָמָה וּבִינָה, שְׂבִינָה מִתְּלַבֶּשֶׁת בְּזַעִיר אֲנַפִּין הַנִּקְרָא 'שְׂמִים' – אֵשׁ וַיִּמִּים, חֶסֶד וּגְבוּרָה. אֶף מְכַל מְקוֹם כְּתִיב 'כּוֹנֵן שְׂמִים בְּתַבּוּנָה' (משלי ג ט), וְהַיּוֹד הוּא רַק הָאֲרֵת הַחֲכָמָה, גִּצַּח הוֹד יְסוֹד דְּאֲבָא כְּמוֹ שֶׁכְּתִב בְּמִקְדָּשׁ מְלֶךְ שָׁם.

אֲכַל לְהֵיחֹת הַהַמְּשִׁכָה בְּאָרְץ צִרִיף לְהֵיחֹת מְלַמְעֵלָה יוֹתֵר, וּכְמוֹ שְׂנַאֲמַר בְּחֻכְמָה יִסַּד אָרְץ' (שם). וְזֶהוּ שֶׁמֹּשֶׁה שְׁהוֹרִידָה מִשְׂמִים לְאָרְץ הוּא וְדָאֵי עַל יְדֵי הַמְּשִׁכָה מְלַמְעֵלָה יוֹתֵר מִבְּחִינַת הָאֲבוֹת שְׁהוֹרִידוּהָ בְּשָׂמִים עֲצָמוֹ מֶרְקִיעַ לְרַקִּיעַ.

וְלָכֵן הוּא כִּיּוֹם הַשְּׂמִינִי. וְיֵשׁ לְבָאֵר, כִּי בְּחִינַת 'הַיִּשְׁבִּי בְּשָׂמִים' זֶהוּ עַל יְדֵי יְחֹד תְּמִידִי דְּאֲבָא וְאָמַא, אֲכַל שִׁמְשֵׁף לְאָרְץ זֶהוּ עַל יְדֵי יְחֹד פְּנִימִי שֶׁשָּׂרְשׁוֹ מַעֲתִיקָא קְדִישָׁא. וְזֶהוּ עֵינַן 'אֵז' – הַמְּשַׁכֵּת הָאֵלֶף, בְּחִינַת פְּלֵא עֲלִיוֹן:

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן קַנֵּב אֶל הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֵת חַטָּאתְךָ וְאֵת עֹלֹתְךָ וּכְפַר בַּעֲדָךְ וּבְכַד הַעֵם

וַיֵּשׁ לְפָרֶשׁ, עַל פִּי מַה שְּׂאִיתָא בְּרַבּוֹת בְּרֵאשִׁית פִּי"ט עָקֵר שְׂכִינָה בְּתַחְתּוֹנִים הֵיחֵת, כִּינּוּ שֶׁחֲטָא אָדָם הִרְאִשׁוֹן נִסְתַּלְקָה שְׂכִינָה לְרַקִּיעַ הִרְאִשׁוֹן כו', וּכְנִגְדָן עֲמָדוֹ שְׂבַעַה צְדִיקִים, וְאֵלוֹ הֵן, אֲבָרְהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב לוי קָהַת עֲמָרָם מֹשֶׁה, עֲמָד אֲבָרְהָם וְהוֹרִידָה לְשִׁשִּׁי כו', עֲמָד מֹשֶׁה וְהוֹרִידָה מְלַמְעֵלָה לְמֹשֶׁה. נִמְצָא עַל יְדֵי הָאֲבוֹת עַד עֲמָרָם הַמְּשִׁיכוֹ הַשְּׂכִינָה רַק בְּשָׂמִים מֶרְקִיעַ א' לְב' עַד לְרַקִּיעַ הָאֲחֵרוֹן הַקְּרוּב לְאָרְץ, אֲכַן מֹשֶׁה הוֹרִידָה מִשְׂמִים לְאָרְץ.

כי תלינו עֲלֵינוּ (במדרש טו יא), וכִשְׁשַׁמַּע מִפִּי מִשָּׁה שְׁאוֹתוֹ הוֹעִידוֹ לְהִיּוֹת כִּהֵן גְּדוֹל, חֶשֶׁב לְעֲצָמוֹ, אִם מִשָּׁה אָחִי הַנְּבִיא רֹאֵה שְׁאֵנִי מִכֶּשֶׁר לְהִיּוֹת נְבִיא, סִימָן הוּא שְׁלִפִי רוּם שֶׁרֶשׁ נִשְׁמָתִי הֵייתִי יָכוֹל לְהִגִּיעַ לְמִדְרַגָּה זוֹ לְהִיּוֹת רְאוּי לְכָךְ, וְכַעַת בּוֹשֶׁה תְּכַסֶּה פָנַי בְּרֹאוּתִי מֵהַ פְּעֻלָּתִי מֵעוֹדֵי עַד הַיּוֹם הַזֶּה.

וּלְפִיכֶךְ הָיָה בִּשׁ וַיֵּרָא לְגִשְׁתָּה, שֶׁהָלָא אָפְלוּ הַפְּחוּתִים שְׁבִישְׁרָאֵל טוֹב מִמֶּנִּי, כִּי הוּא לֹא קָלַקֵּל נִשְׁמָה גְבוּהָ כְמוֹנִי, וְאוּלַי אֲנִי חֹס וְשָׁלוֹם בְּגִדְרֵי הוֹרֵג נֶפֶשׁ מִחֲמַת שֶׁהִשְׁחַתְּתִי אֶת נִשְׁמָתִי הַקְּדוּשָׁה וְאֵינִי רְאוּי לְעִבּוּדָהּ.

וְאָמַר לוֹ מִשָּׁה לְמָה אַתָּה בִּשׁ לְכָךְ נִבְחַרְתָּ, הַסִּבָּה לְמָה בְּחַרְוֹ בְּךָ הִיא מִפְּנֵי שְׂאֵתָה עָנָו וּשְׁפַל בְּרַךְ וְאַתָּה מִחֻשִּׁיב עֲצָמְךָ כְּחוֹטָא, בְּשִׁעָה שְׁאֵינְךָ לֹא מְגִיחַ וְלֹא מְקַצְחִיחַ, וְהַעֲנִיּוּת שֶׁלְּךָ הִיא עֲנוּהָ אֲמִתִּית, דִּינִיקָא מִפְּנֵי כֶּךָ נִבְחַרְתָּ, שְׁבַכְתָּ הַעֲנוּהָ וְהִרְהוּרִי תְּשׁוּבָה שֶׁלְּךָ תּוּכַל לְהַחְזִיר אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל לְמוּטָב:

וַיֵּשֶׂא אֶהָרֶן אֶת יָדָיו אֶל הָעַם וַיְבַרְכֵם וַיֹּרֵד מַעֲשֵׂת הַחֲטָאת וְהַעֲלָה וְהַשְׁלִימִים (ט ט ב)

אֲמַרֵי נַעֲם

רבי מאיר מדר' יקוב זיע"א

הנחתו מעות לצדיק אל יעלה על דעתו שהוא מפרנס הצדיק, אלא להפך, כל פרנסתו מהצדיק

וַיֵּשֶׂא אֶהָרֶן אֶת יָדָיו אֶל הָעַם וַיְבַרְכֵם וַיֹּרֵד מַעֲשֵׂת הַחֲטָאת וְהַעֲלָה וְהַשְׁלִימִים. בְּעֵינֵי הַתְּנוּפָה שֶׁל חֲזוֹה וְשׁוֹק, אֲנִי רוֹאִים אֲשֶׁר מִקְדָּם הָיָה הַכְּהֵן מְגִיף אֶת יְדֵי הַבְּעָלִים, וְאַחַר כֵּךְ הַבְּעָלִים חוֹזְרִים וְנוֹתְנִים לִירוֹ שֶׁל כְּהֵן.

וְהוּא כְּפִי לְהִרְאוֹת לְכָל יַעֲלֵה לְכָל הָאָדָם אֲשֶׁר הוּא הַמְּפָרֵס אֶל הַכְּהֵן, עַל כֵּן

וַעֲשֵׂה אֶת קַרְבֵּן הָעַם וְכֹפֶר בְּעַדְם כַּאֲשֶׁר צִוָּה ד' (קרב אל המזבח, שהיה אהרן בש וירא לנשתי, אמר לו משה למה אתה בש לכך נבחרת, רש"י) (ט ו)

שִׁפְעַת חַיִּים

רבי יקותיאל יהודה מצאנו זיע"א

ענינו בשתי אהרן הכהן מחמת ענותנותו | מעשה ברבי עקיבא איגרי זיע"א

וַיֵּרָא לְבָאָר עָנָן הַבּוֹשֶׁה וְהַיֵּרָאָה שֶׁהִיָּתָה לוֹ לְאַהֲרֹן, בְּהִקְדָּם הַמִּסְפָּר מִהַגְּאוֹן רַבִּי עַקִּיבָא אֵיגְר וְצ"ל – שְׁזָקְנִי הַקְּדוּשׁ מִצְאָנוּ זִי"ע הָיָה מְכַנְהוּ 'דְּעַר אֶלְטֵעַר צִדִּיק' – שְׁפִידוּעַ הָיָה עָנָו בְּתַכְלִית הַעֲנוּהָ.

וּפְעַם אַחַת הִגִּיעַ לוֹ מִכְּתָב – וְכַרְגִּיל הָיָו כּוֹחֲבִים לוֹ תְּאָרִים מִפְּלָגִים כִּיָּאָה לְגְדוֹל כִּיִּשְׂרָאֵל כְּמוֹתוֹ אִךְ הַפְּעַם הָיָו הַתְּאָרִים גְּדוֹלִים מִן הַרְגִּיל – וַיֵּרָאָה בְּנוֹ הַגְּאוֹן רַבִּי שְׁלֹמֹה וְצ"ל אִיךְ שֶׁהוּא קוֹרָא הַתְּאָרִים בְּפִי, וְכִשְׁהִיָּה קוֹרָא הָיָה מִתְּנוּעַע וּמִתְלַהֵב וְחוֹזֵר וּמְפָרֵשׁ בְּפִיו הַקְּדוּשׁ, וְתִמְחָה מֵאֵד לְפֶשֶׁר דְּבַר, וּבִפְרָט שְׂיַדַּע שְׁאֲצֵל אֲבִיו כָּל רְגַע הָיָה חָשׁוּב, וְלִרְבִּי פְּלִיאָתוֹ פָּנָה אֶל אֲבִיו וּשְׁאָלוֹ לְמָה עָשָׂה כֵּן.

עֲנָהוּ הַגְּאוֹן רַבִּי עַקִּיבָא אֵיגְר: דַּע לָךְ שְׁאִם הָעוֹלָם מְכַנִּים תֵּאָר לְאָדָם סִימָן הוּא שְׁבַכְחוֹ – כַּח נִשְׁמָתוֹ – הָיָה מְסַגֵּל לְהִגִּיעַ לְהִיּוֹת כֶּךָ אֵלָא שְׁלֵא עָבַד וְהִשְׁתַּדַּל מִסְפִּיק עַל זֶה, וְעַל זֶה צְרִיכִים לְשׁוּב בְּתְּשׁוּבָה, וְכַעַת אֲנִי מִתְּבוֹנֵן בְּעֲצָמֵי בְּקִרְאֵי תְּאָרִים אֵלוֹ, הָרִי הִיָּהוּדִי הַזֶּה לֹא שֶׁקֶר בְּמִכְתָּבוֹ, וְאֵלוֹ הֵייתִי מִתְּאֲמֵץ יוֹתֵר הֵייתִי יָכוֹל לְהִגִּיעַ לְזֶה, וַיֵּרָאָה רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם לְמָה הַצְּעִיחַ, הֲלֹא הַפְּסוּדִית אֶת הַכָּל, וְכִי לֹא יִטּוֹף דְּמֵי בְּלִבֵּי מֵרֵב צַעַר וְעֲגַמַת נֶפֶשׁ, וְהַדְּבָרִים מְבַהֲלִין לְרַעְיוֹן.

וְזוֹ הִיָּתָה הַסִּבָּה לְמָה הָיָה אֶהָרֶן בִּשׁ וַיֵּרָא לְגִשְׁתָּה, כִּי אֶהָרֶן לֹא הָיָה נֶחֱשֵׁב בְּעֵינֵי עֲצָמוֹ לְכָלוֹם, וְכִמוֹ שְׁנִגְמָר וְאַהֲרֹן מֵהוּא

מאייר עיני חכמים

רבי מאיר יחיאל מאוסטרובוצא זיע"א

נדב ואביהוא נחלקו עם משה רבנו ואהרן הכהן אודות הדרך הראויה לכפית היצר

מדרש זו פלא גדול וצריך באור. ונראה לי, דהנה מבאר בהרבה מקומות בדברי תנ"ל שיש לו לאדם להתרחק הרבה שלא יבוא לידי הרהור עברה, וכמו שאיתא במסכת עבודה נרה (א:) על הפסוק ונשמרת מכל דבר רע' (דברים כג י) שלא ירהר אדם ביום וכו', מכאן אמר רבי פנחס בן יאיר תורה מביאה לידי זהירות וזהירות מביאה לידי זריזות, ופרש רש"י שם (ד"ה זריזות) זריז ונשמר קדם לכן שלא תבוא עברה לידו. הינו שמרחק מפל דבר המביא לידי הרהור עברה.

והנה איתא שם (יז) רבי חנינא ורבי יונתן היו קאזלי באורחא וכו', אמר ליה אידך גיזיל אפתחא דבי זונות ונכפיה ליצרין ונקבל אנרא, ומבאר שם שבטחו בכת תורתם שתשמרו אותם מהחטא, וידוע דבימי הפחרות יש לו לאדם יותר תאוה מימי הזקנה.

ועל פי זה מוכן פונת הילקוט הנ"ל, דמשה ואהרן הנהיגו את ישראל בדרך המבאר בפ"ס שצריכים להתרחק מפל דבר המביא לידי תאוה ולהתרחק מפתחא דבי זונות וכיוצא בזה, אבל נדב ואביהוא אמרו שזהו דרך זקנים שעובדים השם ותפרך מחמת שאין להם יצר הרע חזק כל כך.

אבל באמת יש לו לאדם להתחזק על היצר הרע אף כשהוא בתקופה ובדרך גיזיל אפתחא דבי זונות ונכפיה ליצרין. אולם באמת אין זה דרך כבושה ושאני רבי חנינא ורבי יונתן שכת תורתם רב, ודמיה עליוהו ככשווא וכדאיתא במסכת כתובות (יז).

מראין מקדם אשר עקר השפע שיש להבעלים הוא על ידי המעשים טובים ועבודה של כהן, והוא מניח את העם להריק להם ברכה שיהא ביכלתם לעשות צדקות בישראל.

כמו אשר כביכול צוה לנו על הקרבנות, ובאמת כתיב 'אם ארעב לא אמר לך פי לי תבל ומלאה' (תהלים נ יב) ואין הקדוש ברוך הוא נצרך להקרבנות, רק כך גזרה רצונו לתפרך. כמו כן בענין הצדיקים שבכל דור ודור אשר המה מקבלים פרנסתם מגדיבי עם, עם כל זה בל יעלה על לב הנדיבים פי המה הנותנים, פי אדרכא הפל בכת הצדיקים, וכל שפעם ותיותם מכת הצדיק.

וזהו וישא אהרן את ידו אל העם – הינו שהוא מנשא בכחו אל העם – ויברכם ומשפיע עליהם ברכה, ואחר כך יורד – נעשה בבחינת יורד, והוא בחינת מקבל, נגד הנותן הוא קצת ירדה, אמנם הכל מכחו של אהרן, כי היה מנשא את העם.

וראיה לזה הוא, מעשת החטאת והעלה והשלמים – הינו מה שהקדוש ברוך הוא צוה לנו מצות קרבנות הנראה לכאורה כאלו הוא מקבל מאתנו, ובאמת לא כן הוא 'פי ממד הכל ומדך נתנו' (דברי הימים א' כט יד), כמו כן בצדיקים:

ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו וכו' ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא צוה אתם וגו' וימתו לפני ה' (שכינן שראו את משה ואת אהרן שהיו מהלכין תחלה והם באים אחריהם, אמרו נדב ואביהוא מתי שנים זקנים הללו מתים ואנו נגהיג את הקהל, אמר המקום נראה מי קובר את מי הם קוברים אתכם ויהיו מנהיגים את הקהל, ילקוט רמז

שצריכים לקבל באהבה. ענה הרב הקדוש ואמר: וכי אתה סוכר שאין אנחנו מרגישים בצרה, מ'פילט, סריסט דאס הארצ, און מ'שוויגט] – מרגישים, זה קורע את הלב, [ושותקים].

ועל כן כתב רש"י על יודם אהרן שקבל שכר על השתיקה, שלא יאמרו שלכן שתק מפני שמיתתם לא כלכל אותו ולא צערו, רק באמת נצטער מאד, ואף על פי כן שתק, ועל כן קבל שכר על השתיקה:

יין ושכר אל תשת אתה ובניך אתך כבאכם אל אהל מועד ולא תמתו י

(ט)

אורז ליעקב

רבי יעקב דוד מרדומסק זיע"א

באור המגיד מדובנא זיע"א בטעם אסור שתית

יין לכהנים

הנה הרב המגיד מדובנא ז"ל פרש זה, דידיע שמהות היין הוא שמשמח אנשים כדכתיב ייין ישמח לבב אנוש' (תהילים קד טו), ולכן התורה הזהירה פאן את הכהנים ש'כבואם אל הקדש פנימה לעבוד את עבודת הקדש לא ישמחו עצמם על די יין, פינן דכבית המקדש השכינה שורה, וגבי השם יתברך כתיב 'עוז וחדוה במקומו' (דה"א טו כז).

וממילא היה שורה במקום זה שמחה עצומה וחדוה עלאית, שמחה דקדשה מגדל השראת שכנית עזו יתברך במקום זה, ואין טעם להוסיף לזה שמחה טבעית שעל די היין, דזה הנה הפגם שפגמו נדב ואביהוא בהוסיפם אש הדיוט לאש של מעלה, ולכן נסמכה פרשה זו למיתתם של נדב ואביהוא עין שם.

באור הפסוק על פי הנ"ל

וזוהו פונת הכתוב ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא צנה אתם, הינו שהלכו בדרך גזיל אפתחא דבי זונות שחס ושלום יכול להתגרות היצר הרע בעצמו והוא מקריב החמימות הלזה, אבל אש זה היא זרה לפני ה', דאינו מצוה להביא את עצמו לידי נסיון.

באור המדרש שמתו מחמת שנכנסו למקדש שתינו יין

זוה פונת המדרש בויקרא רבה (יב ד) תני רבי ישמעאל לא מתו שני בניו של אהרן אלא מפני שנכנסו למקדש שתינו יין, הינו דטבע היין להוליד חם ולהביא אדם לידי תאנה, ונדב ואביהוא נכנסו במצב זו של שתינו יין למקדש להתגבר על היצר הרע, אבל השם יתברך לא היה חפץ בזה ונשרפו נדב ואביהוא, דהדרך הכבושה להתרחק מאד מאד מפל דבר שיוכל להביא חס ושלום לידי עברה (תליתא)

פרשת שמיי):

יודם אהרן י (א)

מאורי אור

רבי דוד מסקווירא זיע"א

אהרן הכהן הצטער מאד על פטירת בניו ואף על פי כן שתק ולכן קבל שכר | מעשה בהרה"ק רבי דוד מסקווירא זיע"א בעת פטירת בנו

יודם אהרן. וברש"י שקבל שכר על שתיקתו. בעת שנסתלק הרב הצדיק רבי אהרן ז"ל בנו של הרב הקדוש מסקווירא וצוק"ל על פני אביו בעודו צעיר לימים, היה המשבר איום ונורא פאשר הניח אחריו ט"ו יתומים צעירים.

נכנס אחד מהחסידים לנחם את הרב הקדוש אדמו"ר מורנו הרב רבי דוד ואמר לו

בסיומה, או בתחלתה, ואם כן מה ענין סעודה זו שעושים לגמרה של תורה.

ונראה בזה, דנהגו חז"ל אמרו (תיקוני הקדמה י"ד): דמאן דגריית מסכתא חדא גרית עלמא חדא, ונהינו דכל מסכתא היא עולם מלא ושלם בפני עצמו בעולמות העליונים, וכשזוכה לסיים מסכתא או סדר משניות זוכה בכך לירש את העולם השני למסכתא זו. ונמצא דבשעת סיום מסכתא הוא זמן מסגל להזכר בעלמא דאתי שאז עתיד הקדוש ברוך הוא להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות. (עוקצין פ"ג מ"ב).

ולכן שפיר עושים בזמן זה סעודת מצנה, לחזק האמונה והבטחון בהשם יתברך שישלם שכרנו משלם לעתיד לבא, כי כמו שירשנו עכשו עלמא חדא השני למסכתא זו כן יתן לנו השם יתברך שכר ש"י עולמות לעלמא דאתי.

ונמצא לפי זה, דבאמת באמצע הלמוד אין צריך לשמחה טבעית בכשר ונין, כיון דיש לאדם בלמודו שמחה דקדושה מפקודי ה' המשמחים לב, ואכן כף היא דרבה של תורה פת במלח תאכל וימים במשורה תשטה (אבות פ"ו מ"ד) בלי בשר ונין.

אך כשמסיימים מסכתא אחת קודם שמתחילים ללמד מסכת אחרת, כדאי לחזק עצמו ברב טוב הצפון לצדיקים ולעמלי תורה לעלמא דאתי, צריך לשמח עצמו בשמחה טבעית בכשר ונין ודו"ק.

אין לאדם למהר בלמודו כדי לסיים המסכתא

היוצא מדברינו הוא דאסור לאדם למהר בלמודו כדי שייסיים המסכתא, שהרי לעצם הלמוד אין נפקא מינה אם לומד באמצע המסכתא או בסופה, וכל ענין סיום המסכתא

טעם שלא היה שתיית יין בשמחת בית השואבה

ונראה דמשמע זה אף בשמחת בית השואבה בבית המקדש שתז"ל העידו עליה דמי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו (סוכה נא), לא היתה שם כלל שתיית יין, דשמחת המצנה במקום הקדוש היא שהלהיכה שרעפיהם ביקוד אש.

טעם אסור שתויי יין בהוראה

וכמו כן יש לומר דמשמע זה אסור לשתויי יין להורות (עירובין סד). כיון דכתיב 'פקודי ה' ישרים משמחי לב' (תהלים יט ט), ואם כן אין לדנו לצרף לשמחה דקדושה שמחה טבעית הבאה מיין.

הטעם שעושים סעודה לגמרה של תורה בסיום מסכת ואין די בשמחת התורה עצמה

אמנם לפי זה תמוה הא דאמר אב"י תיתי לי דכי חזינא צורבא מרבנן דשלים מסכתא עבידנא יומא טבא לרבנן (שבת ק"ח:). וכן איתא במדרש (קה"ר א א) אמר רבי יצחק מפאן שעושין סעודה לגמרה של תורה עין שם, וכן אמנם נתפשט המנהג בקהלות ישראל קדושים שבסיום התורה או סדר משניות או מסכתא עושים סעודה לגמרה של תורה.

ולכאורה כיון דפקודי ה' ישרים משמחי לב מצד עצמם, מדוע צריך לצרף לזה שמחה טבעית בכשר ונין, כמבאר במהרש"א (שבת סט) דאב"י היה עושה סעודה גדולה לכולהו רבנן.

עוד תימה לי בזה, שהרי אמרו חז"ל לא עליך המלאכה לגמר ואי אתה בן חורין לבטל הימנה (אבות פ"א מ"א), דהינו שאין מוטל כלל על האדם לגמר למודו, וכל החיוב המוטל עליו הוא רק שלא יבטל מלמודו, וכלפי שמיא זה הינו הך אם לומד באמצע המסכתא,

על שבעים פנים. והכי קאמר לה, זין שיהיא התורה, אל תשתה דרך שכרות, פאָרם שכור תועה מדרך חיים שאינו מבחין מה בין טוב לרע, כף תהיה אמה לומד ואינך מקים.

וזה הצווי מצנה לך, תהיה זהיר ללמד ולקיים אתה ובניך אתך הם תלמידים, בכל עת באכם אל אהל מועד שהוא בית המדרש ללמד, בכל עת הזהירים על המעשה ואמר להם, לא המדרש הוא העקר אלא המעשה, ובזה לא תמתו באותו עולם. וזה הדבר, חקת עולם לדורתיכם, כי לעולם המעשה הוא העקר.

הלומד ואינו מקים מגביר הסטרא אחרא ח"ו

וזה, כדי להבדיל בין הקדש ובין החל וגו', דכל עקר התורה הוא מתור ואסור טהור וטמא וכיוצא, ואם לא יהיה קיום המעשה, בפנה יבדל זה מזה. וידוע גם כן, דהלומד תורה ומקיים נותן כח בסטרא דקדושה, והלומד ואינו מקים מגביר סטרא אחרא חס ושלום, ומכניסה במקום הקדושה, ועל זה נאמר (משלי ל א) 'ושפחה פי תירש גברתה', ונמצא הכניס חל במקום קדש וטמא במקום טהור. וזהו שנגאמר, כשתלמד תורה לשמה, שאתה לומד ומקיים, בזה אתה מבדיל בין קדש לחל ובין טמא לטהור, שלא יכנס זר במקום קדושה.

הלומד ומקים הוראתיו נשמעות

ועוד, כשתלמד וחקים, תועיל הוראתך שאתה מורה לבני ישראל, ויקימו ויעשו כל מה שישמעו מפיהך. וזה שאמר ולהודת את בני ישראל את כל החקים אשר דבר ה' אליהם ביד משה, ודחינו פאָשר ישראל שבאותו הדור שומעים למשה, כף ישמעו לך, מאחר שאתה לומד לשמה ומקיים, ובזה אתה זוכה ומזכה את הרבים:

הוא רק לחזק ולעודד לב בני ישראל קדושים ברב טוב השכר הצפוי להם בעלמא דאתי.

ואם ימהר בלמודו כדי לסיים המסכתא נראה הדבר שלומד הוא על מנת לקבל פרס זה של השכר בעלמא דאתי, ודרי חז"ל הזהירונו בזה אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס (אבות פ"א מ"א):

וידבר ה' אל אהרן לאמר. זין ושכר אל תשת אתה ובניך אתך בבאכם אל אהל מועד ולא תמתו חקת עולם לדורתיכם. ולהבדיל בין הקדש ובין החל ובין הטמא ובין הטהור. ולהורות את בני ישראל את כל החקים אשר דבר ה' אליהם
ביר משה (י ח"א)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

הלומד תורה צריך לקום מה שלומד

אפשר לרמוז, דהלומד תורה צריך ללמד ולקיים, כמו שאמר התנא עליו השלום (אבות פ"א מ"ז), ולא המדרש עקר אלא המעשה. ובפרט המלמד תלמידים והמורה לעם, חייב עליו לעשות ככל אשר יוצא מפיו יעשה, דאי לאו הכי, ליכא חלול השם גדול מזה, דזה נקרא חוטא ומחטיא, דהתלמידים יבואו ללכת בדרכיו המגולגלים, והקהל עוברים על דבריו, כי מאחר שרואים אותו גוזר ואינו מקיים מבטיח ואינו עושה, בודאי ישגם הם עוברים על דבריו וקל וחמר, ונמצא חוטא ומחטיא, וזהו חלול השם הגדול.

והנה אהרן גימטריא 'המורה', הוא המורה לתלמידים ולרבים. וזהו פונת הפסוקים: וידבר ה' אל אהרן הוא המורה כאמר. זין ושכר אל תשת, זין היא התורה הנקראת 'זין', ועוד, זין גימטריא שבעים, היא התורה הנדרשת

עצמו ראש לאנשים, סופו לחזור רש ועני מן התורה ואינה מתקיימת בידו:

ואת שעיר החטאת דרש דרש משה והנה שרף (טו)

מחשף הלבן

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

משה רבנו השיג כל הששים רבוא פרושים שבתורה

הנה כתבו הראשונים זכרונם לברכה (מגלה עמוקות פרשת ואתחנן אופן תשיעי), דמלת שרף ראשי תבות ששים רבוא פרושים, דהתורה יש בה ששים רבוא פרושים, ומשה רבנו עליו השלום השיג כלם מה שלא השיג שום אדם אחר, וכבר כתבנו זה פמה פעמים.

ואפשר דלזה רמז שלמה המלך עליו השלום שאמר (קהלת ח א) מי כהחכם ומי יודע פשר דבר וכו', לפי שאמר שלמה המלך עליו השלום (שם ז ג) אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, בזה הכתוב דמי כהחכם פרוש דבריו שאמר אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, אמר תדעו למה אמרתי רחוקה ממני, משום דלא השגתי כל התורה כמו משה רבנו עליו השלום שהשיג יודע כל ששים רבוא פרושים, ואני לא השגתי כלם.

וזה שאמר מי כהחכם שהוא משה רבנו עליו השלום. והטעם ומי יודע פשר דבר, פשר ראשי תבות ששים רבוא פרושים, דהינו דשום אדם לא השיג ששים רבוא פרושים רק משה, ועל זה אמרתי והיא רחוקה ממני:

אל תשקצו את נפשתיכם בכל השרץ השרץ ולא תטמאו בהם ונטמתם כם, כי אני ה' אלתיכם והתקדשתם והייתם קדשים כי קדוש אני ולא

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

המקום את התורה מעני סופו לקימה מעשר

דרש דרש. כתב רבנו חיד"א זכרוננו לברכה בנחל קדומים, דרש חצי התורה בתבות, דרש בסוף שיטה, ודרש בראש שיטה (מסכת סופרים פ"ט ה"ב), וכתב רמז על זה משם אחרים ומשמו. ואני בעניי אמר אם אפשר, להוסיף רמזים אחדים. דהנה אמר התנא עליו השלום (אבות פ"ד מ"ט) המקיים את התורה מעני, סופו לקימה מעשר.

וזהו הרמז, דרש בסוף שיטה, בעני שהוא יושב אחרון שבאחרונים, כך אם הנה האדם עני ואפלו הכי הנה דורש בתורה ומקיימה ולא בטלה, כך אם יהיה עשיר וראש לאנשים, פדרש השניה שהיא בראש שיטה, אפלו הכי אינו מבטל תורה ודרש ידרש בה, מאחר שלא בטלה מעני.

ב. הלומד תורה בעונה סופו להיות ראש בתורה

אי נמי, על פי מה שאמרנו רבותינו זכרונם לברכה (דרך ארץ זוטא פ"ז ה"א, תענית ז), דאין התורה מתקיימת אלא במי שרוחו נמוכה עליו, ולפיכך נמשלה התורה למים, שאינם הולכים אלא למקום נמוך ואינם עולים למקום גבוה.

והנה, דרש ראשונה שבסוף שיטה נקודה חולם, וקריאתה לשון ראש, ודרש שבראש שיטה נקודה פתח, וקריאתה לשון רש. והפונה כך היא, המשים עצמו ענו ושפל פדרש שהיא בסוף שיטה, התורה מתקיימת בו וסופו להיות ראש בתורה, והמתנאה ונפשו זכה עליו פדרש שהיא בראש שיטה, כך עושה

נטהרים בזמן הזה בקריאת פרשת פרה – כל אחד ואחד לפי מדרגתו ולהארת הפסח ולקדשת כל אחד ואחד לפי בחינתו בקדשה:

שפת אמת

רבי יהודה אריה לייב מגור זיע"א

הימים מסגלים לטהרה

קבעו חז"ל לקרות פרשת פרה קודם ניסן, כי כמו שיורד בניסן התחדשות לבני ישראל כמו כן יורד מקדם טהרה לנפשות בני ישראל, כי הכל מאתו יתברך, ובנימים אלו שכל בני ישראל טהרו עצמם קודם הבאת קרבן פסח, מסגלים הימים בעצמם למצוא רוח טהרה. ופרשה זו של דין טהרת מת, המינעים בה יכולין לבוא לטהרה, וכתבי יורקתי עליכם מים טהורים כו" (יחזקאל לו כה).

ומאחר שבניסן עתידין לגאול, ממילא בודאי מקדם הגאולה יתן השם יתברך רוח טהרה בלבבות בני ישראל, לכן מסגלים אלה הימים שהיה בהם הטהרה ושיהיה בהם הטהרה למצוא בהם גם עתה לב טהור, כמו שבארנו במקום אחר כי כל עניני הקדשה נשאר מהם ברכה לאחריה. ולפניה גם פן יכולין להרגיש מעין הקדשה העתידה להיות אז (שנת תרמ"ז):

לב שמחה

רבי שמחה בונם מגור זיע"א

כל העמל ויגע לשמר האיברים בטהרה וזכה לנגיעה בטעמי פרה שנתגלו למשה רבנו

פרשת פרה. לך אני מגלה טעם פרה (במדבר רבה יט ו). משה רבנו עליו השלום איש האלקים, הוא לעצמו היה למעלה מן הענין הזה, ואין חדוש שנתגלה לו טעם פרה, רק לך אני מגלה הפרוש לאתפשטותא דמשה

תטמאו את נפשתיכם בכל השרץ הרמש על הארץ (יא מג-מד)

הנותן אמרי שפור

רבי ישעיה מדינוב זיע"א

הזהירות הנדרשת בטהרת וכשרות המאכלים | מאכל אסור מטמטם את הלב אף ללא ידיעת האדם

אל תשקצו את נפשתיכם בכל השרץ וכו' ונטמתם כם כי אני ה' אליכם והתקדשתם וכו', להבין על מה הזהיר השם יתברך אותנו במצוה זו כל פה, בפרט שהוא מהדברים שאף נפשו של אדם קצה בהם, גם להבין דברי רש"י ז"ל כי אני המעלה אתכם על מנת שתקבלו מצותי העליתי אתכם, גם פן קשה פנ"ל.

ויש לבאר על פי מאמרים (ראה תנד"ר פכ"ו) עד שאתה מתפלל שיינסו דברי תורה לתוך מעיך הוי מתפלל שלא ינסו דברים אסורים וכו' עין שם. על פן נכפל האזהרה כל פה שיהיה האדם נזהר אף במאכלים המתירים לבל יהיה בהם חשש תולעים וכדומה. **לכן** נאמר והתקדשתם על דרך קדש עצמך במתן לך, שאף במאכל המתן צריך לקדש עצמו ולפרש מצ"ט שערי התר שלא לפגע בשער אחד של אסור, שאף בלא הודע המאכל האסור מטמטם את הלב חס ושלום, ועל זה נאמר (דברים ל יט) 'ובחירת בחיים':

פרשת פרה

בית אהרן

רבי אהרן מסקלין זיע"א

יש להאמין שנטהרים בקריאת פרשת פרה כמו בהזאת האפר ממש

צריך להאמין שששם שנטהרים באפר הפרה ממש להקרבת הפסח ממש, כמו כן

שבת קדש • סגלת השבת

על ידי נסים ונפלאות שלמעלה מן הטבע לגמרי (דלא כגאלות פורים שבהחדש אדר שהיתה על ידי נס מלבש בטבע). וכמ'רמז גם בשם 'ניסן' - מלשון 'נס', ובזה גופא - שתי נונין המורה על נסי נסים.

והיגו מפני שגאלת מצרים באה על ידי ש'נגלה' עליהם מלך המלכים הקדוש ברוך הוא [בכבודו ובעצמו] וגאלם, ולכן באה הגאלה בלי התלבשות כלל בברכי הטבע (לקוטי שיחות לב עמ' 72):

שבת קדש • סגלת השבת

תולדות יצחק

רבי יצחק איזיק מסוואלינא זיע"א רמז נפלא לאמירת 'שבת היא מלועוק' בעת צרה בשבת קדש

י'הי קול השופר הולך וחוץ מאד משה ידבר והאלקים יעננו בקול (שמות יט ט). נראה לעניות דעתי לפרש הכתוב בדרך רמז, דהנה מבאר במסכת תענית (יב:) דעל כל צרה שלא תבא על הצבור מתריעין עליה, ומפני שהם (יד.) דמתריעין בשופרות.

הנה נלמד מזה דהשופר מסגלתו להמציא רוח והצלה מגזון ואנחה, ולזה יאמר הכתוב בכאן דמיירי ביום מתן תורתנו כדכתיב לעיל מיניה ו'הי ביום השלישי בהית הבקר וכו', ולכילי עלמא בשבת נתנה תורה כמבאר בשבת פ'ק רבי עקיבא (שבת פו:).

ולזה אמר ו'הי, ואמרו רז"ל בפרק קמא דמגלה (י:) ובמדרש רבה (במ"ד י ה) אין ו'הי אלא לשון צער, והיגו כשחם ושלום יש צרה שלא תבא, אזי הסגלה הוא 'קול השופר',

שככל דרא ודרא, ועל ידי ש'לך אני מגלה טעם פרה' יוכל להיות נגיעה בזה לכל אחד מישראל אשר עמל וזכה עצמו להיות שמור בקדשה, וכל אחד יכול לקבל על עצמו ולהיות שמור, איברים שמורים, כי 'פרה' (עם האותיות) בגימטריא רפ"ח, רפ"ח ניצוצות הקדושים, מהכל לעשות טוב:

שבת מכרכים ניסן

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאביטש זיע"א הטעם שמכרכים החדש בשבת גם כשראש חדש חל בשבת הבאה

מלבד התכן המיוחד שיש לכל חדש וחדש בפני עצמו (כמבאר בכמה ספרים), הרי י"ב חדשי השנה הם גם מציאיות והמשך אחד. ולכן נקראים החדשים על פי המספר הסדורי המדגיש שכל החדשים מהיום המשך אחד [ובפשטות - כשאומרים 'שני' הרי זה מדגיש שבא בהמשך להראשון וכו'].

ומזה מוכן שענינו של כל חדש וחדש הוא גם הכנה והקדמה לענינו של החדש הבא אחריו ובהמשך אליו.

ויש לומר שזהו הטעם [הפנימי] ששבת מכרכים החדש היא תמיד - גם כשראש חדש חל בשבת - [השבת האחרונה] בחדש 'שלפניו', להורות שהברכה ונתינת כח על עבודת החדש הבא, באה מהחדש שקדמו.

מהותו של חדש ניסן - גאלה נסית למעלה מהטבע

ענינו של חדש ניסן הוא חדש הגאלה, והכנה בזה גאלה נסית שלמעלה מן הטבע. וכמו גאלת מצרים בפשטות, שבאה

גם בתוף תוכו ולא רק כלפי חוץ. וזהו, קדש היא לכם שבת המלכה, אל תוף בתיכם להניח ברכה, דקדושת השבת מסגלת להביא ברכה אל תוף בתיכם דייקא, גם מבפנים יהיה טוב:

השבת ככה לכטל מדת המחלקת
מוכא בפספריס הקדושים על הפסוק
 'לא תבערו אש בכל משבתיכם
 ביום השבת' (שמות לה א), דגש להזהר
 מלהבעיר אש המחלקת ביום השבת. ואפשר
 לומר הפונה באפן אחר, דאדרבא על
 ידי שמירת שבת זוכים שלא תשלט כלל
 אש המחלקת.

דהנה בשבת מתאגדים ומתאחדים יחדיו
 לכבות בני ישראל להודות ולהלל
 לה, וכל אחד יש לו בשבת עליה רוחנית,
 בתקון עניני בין אדם למקום. עוד ידוע דהשבת
 מורה שאנו בבחינת בנים להקדוש ברוך הוא
 (בני יששכר מאמרי השבתות ט 1).

והנה ידוע דכל המחלוקות שבין אדם
 לחברו נובע מחסרון בעניני בין
 אדם למקום, שהרי מי שאוהב את האב
 אוהב את הבנים, וכשיש מחלוקת עם הבנים
 בהכרח שפגמה אהבתו לאביהם דהינו
 קודשא בריך הוא חס ושלום, ולכן תקון
 המחלוקת הוא על ידי החזיק בעניני בין
 אדם למקום.

ולכן בשבת שמתחזק ענין זה שאנו בנים
 למקום, וכד כבוד יש בה עליה רוחנית
 לכל אחד ואחד ומתחזקים בה נמי עניני בין
 אדם למקום, ממילא שפיר אין אש המחלקת
 שולטת בשבת כלל, והכל בא על מקומו
 בשלום:

הינו להריע בשופר, ובהו ימתקו הדינין ויהפכו
 ה'צרה' ל'רצה'.

אך להיות דבשבת אי אפשר להריע בשופרות
 כמבאר במסכת תענית שם, ובהכרח
 להמתין עד אחר השבת, ולזה יאמר הפתוח
 'הולך וחסד מאד', הינו כשחס ושלום הצרה
 הולכת וחסד מאד על שונאי ישראל ואי
 אפשר להמתין, כגון חולה המסכן ביומו בר
 מינו, או על פי מה שאמרו רז"ל במדרש (בר
 טו) על פסוק 'וירא אלקים את כל אשר עשה
 והנה טוב מאד' (בראשית א לא) 'טוב' זה מלאך
 חיים 'מאד' זה מלאך המות.

ולזה ירמו כשחס ושלום הולך וחסד מאד,
 הינו ה'מאד' ה'דוע'. אזי העצה היעוצה
 לזה משה ידבר' הינו שיאמר שבת היא
 מ'לועזק הנרמז בראשי תבות מ'שה'. ו'האלקים
 יעננו בקול', הינו הקדוש ברוך הוא ושיבנו
 ו'רפואה קרובה ליבוא הנרמז בראשי תבות
 קו"ל. והוא רמז יפה לענינת דעת:

פתגמי אורייתא

רבי מרדכי ישכר בער מפייטסבורג זיע"א
 השבת מסגלת להביא לאדם שלוח פנימית
 שהברכה תשרה גם בתוף תוכו ולא רק כלפי
 חוץ

קדש היא לכם שבת המלכה, אל תוף בתיכם
 להניח ברכה (זמר ברוך קל עליו). יש לומר
 בדרך רמז, דהנה לפעמים יש שכלפי חוץ
 האדם נראה שטוב לו, וכלם מפארים ומשבחים
 את מצבו, ונראה כאלו הכל מתנהל למשרין.
 אָמנם בפנימיות לבו ידע מרת נפשו, עד כמה
 שהוא חסר מן השלוח הנכונה.

אמנם זוהי סגלת השבת, שמביאה לאדם
 שלוח פנימית גם כן, שהברכה תשרה

מאמר מהר"ד מבעלזא זיע"א שיש לנצל
הזמן במוצאי שבת קרש

בימי בחרותי הייתי משוכתי שבת אצל הרב
הקדוש מוהר"ד מבעלזא זצ"ל, ועמדתי
שם מאחורי כסאו בין יוצאי חלציו כשאמר
דברי התורה בסעודה שלישית, וכשהבדיל על
הכוס, ומיד אחרי הבדלה פנה אלינו ואמר:
בחורים לכו ללמד, מקבלני מאבי שבמוצאי
שבת צריכים תכף ללמד.

וכבר דברתי בזה הרבה ענינים, וכעת נראה
לומר דלהורות נתן שלא יהיה מרצה
ממעשיו שעשה בשבת, כמה דפיס גמרא למד
וכמה נתעלה בעבודת התפלה, ובכפרת
כשהסתופף בצל קדשת הצדיק וראה עבודת
הקדש, כי במקחשבה פזאת מפילים אותו לנוקבא
דתיהומא רבא, אבל יתבונן בשפלות איך
שהשבת עברה עליו בלא כלום שלא התנהג
כהגון ואף עם הארץ אינו מתנהג כף ביום
השבת, ומיד חוטף גמרא ללמד כדי להציל
את נפשו שלא ישקע לגמרי בטמאה:

מלוה מלכה

שיפע חיים

רבי יקותיאל יהודה מצאנז זיע"א
ענין סעודת מלוה מלכה – מצד עגוה שמא
לא כבדנו את השבת כראוי

זוה גם ענין סעודת מלוה מלכה במוצאי
שבת, ונקרא סעודתא דדוד מלכא משיחא,
שעליו נאמר וְדוֹד הוּא הַקָּטָן (שמואל א' י"ד),
ואין לשער גדל מדת שפלותו אחרי שקדש
וטהר עצמו כל יום השבת בעולמות העליונים,
וכל יומא דשבתא הוה יתיב וגרים כולי יומא
(שבת ז:).

ובאפוקי יומא נתלבש ברוח נשברה, בחשבו
שלא התפלל ולא למד בשבת קדש,
בוש אני להרים ראש איך יכול אדם להתנהג
בשפלות שפזאת גם בעצם יום השבת קדש,
ומשתדל לפייס את השבת על ידי שיעשה עוד
סעודה קטנה, דגמת אסרו חג, שאם בסעודות
שבת לא אכלתי לשם שמים אולי יעלה בידי
עכשו.

אוצרות גאוני הדורות

רז"ל (ברכות יב:) כל העושה דבר עברה ומתבייש
עליה מוחלין לו על כל עונותיו, והכא אהרן
היה בש ממעשה העגל ועל ידי זה נתפטר
לו, וזה שאמר למה אתה בש ואין אתה
קרב, לכה נכרתה שהבושה מכפרת, עכ"ד
ז"ל.

ואנכי ההדיוט ברגליו אעברה לפרש באפן
אחר על פי דרכו דרך הקדש, והוא
בשבת אהרן הפנה ע"ה שלא בא לידו שום
חטא כמו שכתבו המפרשים ז"ל בפנים שונים,
והוא על פי מה שאמרו בפרק קמא דגדרים

ויאמר משה אל אהרן קרב אל המזבח ועשה
את חטאתך ואת עלתך (ט ז)

ולבש הפהן

רבי חיים יהושע אלעזר חמצי זצ"ל
מכך שנתביש אהרן ממעשה העגל מוכח שלא
בא שום חטא לידו

פרש רש"י ז"ל שהיה אהרן בש וירא לגשת,
אמר לו משה למה אתה בש לכה
נכרתה, עכ"ל. וראיתי להרב מופת הדור חיד"א
ז"ל בספר פני דוד שהביא משם שמעתי מהרב
הירש באלחוב ז"ל, שפרש על פי מה שאמרו

ועל דרך זה יש לפרש שהיה אהרן יראי ובוש, מחמת שהוא סבר שאינו ראוי לאותו איצטלא מחמת חטא העגל, ועל זה השיב לו משה רבנו ע"ה 'למה אתה בוש', ולא אמר לו 'למה אתה ירא', מחמת שגם אהרן רצה לעלות לגדלה, כדי שיהיה לו מחילת עוונות, רק היה בוש וירא כפונדק לעיל. אמר לו משה רבנו ע"ה לךף מחמת עונדך נבחרת, שיהיה לך מחילת עוונות, שכל העולה לגדלה מוחלין לו על כל עוונותיו.

ויקח את שעיר החטאת אשר לעם וישחטו ויחטאו בראשון. ויקרב את העלה ויעשה

כמשפט (ט טו-טז)

דברי דוד

רבי דוד זאלצר זצ"ל

חלוק עולת העם שבאה לכפרה מעולתו של אהרן שבאה לדורון

יש לדקדק למה בחטאת העם אמר 'בראשון', ואצל עולת העם אמר רק 'ויעשה כמשפט'.

ונראה לי דהנה חטאת באה על מעשה, ועולה בא על המחשבה (ויק"ר ט ז א).

והנה אצל מעשה העגל בזה חטא גם אהרן קצת, אף שעשה בן לשם שמים מפמה טעמים כפונדע, במעשה על כל פנים לא היה נכר מחשבתו הטובה, לכן הכרח להביא חטאת לכפר חטאו אשר חטא קצת, אכל במחשבה לא חטא כלל, ובאמת לא היה צריך לו להקריב עולה משום החטא, רק משום הכי הביא עולה כמו שאמרו חז"ל שהוא כמו דורון לשר שיתרצה לו.

אבל ישראל חטאו במחשבה ובמעשה, לכן אצל קרבן חטאתם נאמר ויחטאו בראשון, כמו חטאת של אהרן, אכל בעולה

(כ) 'ויבטבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו' (שמות כ יז), 'על פניכם' זו בוששה, 'לבלתי תחטאו' מלמד שהבושה מביאה לידי יראת חטא, מכאן אמרו סימן יפה לאדם שהוא בישן.

נמצא דמי שהוא בישן אין חטא בא על ידו, וזה שאמר 'למה אתה בוש' ואין אתה קרב, 'לךף נבחרת' בעבור הבושה שיש לך נבחרת, ונדאי דלא בא חטא לידך, כיון שיש לך מדה יפה זאת שאתה בישן.

חמדת ישראל

רבי ישראל יהודה קארפונקטל זצ"ל

אהרן הכהן עלה לגדלה כדי שימחלו לו עוונותיו

ברש"י, שהיה אהרן בוש וירא לגשת, אמר לו משה למה אתה בוש לךף נבחרת. ואפשר לומר בדרך מליצה על פי מה שראיתי כתוב, שהגאון בעל תרומת הפרי היה מקדם רב ואב בית דין דקהל סעליש, ואחר כך נתקבל לרב ולאב בית דין דקהל סיגעט. ושאלוהו אנשי סעליש מדוע עזב אותם והולך לסיגעט, פי בעד בצע כסף לא היה אז המנהג לעשות כן, כידוע מדברי החתם סופר ז"ל על הפסוק (תהלים קו כ) 'תבנית שור אכל עשב'. והשיב להם בתכמה פי הנה ידוע מאמר חז"ל (סנהדרין יד.) דמי שעולה לגדלה מוחלין לו עוונותיו. והנה למי שעוונותיו מועטין, די לו שעולה לגדלה בין אנשים מועטין, אכל מי שעוונותיו מרובין, צריך לעלות על גבי מרמי קרת, בעיר גדולה רבתי עם, כדי שימחלו עוונותיו. ופרש בזה את הפסוק (תהלים לח ה) 'פי עונתי עברו ראשי' הינו הראשיות שלי, ודברי פי חכם חן.

פרשת שמיני

(דברים ט, כ) ואם כן היאך אמר רבי אליעזר שנגדב ואביהוא מתו מחמת שהורו הלכה בפני משה.

ותרין מהרש"א (ח"א, עירובין שם), פי אכן כבר היה מחייבים מיתה עוד בטרם הקריבו אש זרה, אף כאן בא רבי אליעזר לבאר מהו מתו במיתה משנה על ידי אש שיצאה מן השמים? וענה, לא מתו בני אהרן מיתה כזו משנה, רק משום שהורו הלכה בדבר הנוגע לענין האש ולא שאלו את משה רבם, ואמרו 'אף על פי שאש ירדת מן השמים מצוה להוסיף מן ההדיוט', ולכן מתו על ידי האש.

ומעתה, אף שאמר הפתוב "ויקריבו לפני ה' אש זרה", הוסיף לבאר ושכל חטאם היה בזה "אשר לא צוה אתם" דהינו שלא נטלו רשות ממשה. ומה שהוסיף הפתוב לומר "וימתו", אין בננתו לומר שמתו מפני שהורו הלכה בפני רבם, אלא בננתו לומר, שנגחשבים הם כמתים לפני ה', מאחר ונתחייבו מיתה כשהציצו בשכינה או משום שנגזרו על אהרן שימותו בניו וחטאם האמור רק סבב את דרך וצורת המיתה, על ידי האש. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימתו לפני ה' (י ב)

אהבת ישראל

רבי ישראל אביחצירא זצ"ל

ה' מוקדק עם הצדיקים כחוט השערה

מוכא במדרש (פליאה), בשעה שגשפרו נדב ואביהוא, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, למה קרעת הים לישראל. ענו השרפים ואמרו "השיבנו ה' אליך ונשובה" (איכה ה, כא).

לא יוכל לומר 'פראשון', כיון שאינם בסוג אחד, וצריך לכל אחד פונה מחדת, לכן לא אמר רק כמשפט, וכתב רש"י כמשפט הפתוב במקום אחר כנ"ל.

ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו ויתנו בהן אש וישומו עליה קטרת ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא צוה אתם: ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימתו לפני ה' (י א-ב)

אמר יצחק

רבי יצחק אלפלי זצ"ל

נדב ואביהוא התחייבו מיתה בטרם שהקריבו אש זרה

יש לדקדק, מאחר שאמר הפתוב שהקריבו נדב ואביהוא "אש זרה", לשם מה הוסיף הפתוב לומר "אשר לא צוה אתם". עוד יש לדקדק, לשם מה אמר הפתוב "וימתו", היחכן שעוד נשארו בחיים אחר שנגמר "ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם".

ונראה לבאר, בהקדים את הגמרא בעירובין (גט), רבי אליעזר אומר, לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבם. שבמזבח החיצון, אף על פי שהיתה אש ירדת מן השמים, מצוה להוסיף עצים מן ההדיוט, שנגמר "ונתנו בני אהרן הפהן אש על המזבח" (ויקרא א, ז). וכתב רש"י בגמרא ימא (גג), 'שאף על פי שהורו כדין, נעשו, מפני שלא נטלו רשות ממשה'.

והקשה הרא"ם, הרי משעה שהציצו ונסתפלו בשכינה נתחייבו מיתה, כמו שכתב רש"י על הפסוק "ויקחו את אלהי ישראל" (שמות כד, י). ועוד, הלא כבר בחטא העגל נגזר על בני אהרן שימותו, כמו שכתב רש"י על הפסוק "ובאהרן התאנף ה' מאד להשמידו".

ולכן לא נִעְנְשׂוּ, מה שְׁאִין כֵּן נִדְב וְאֲבִיהוּא שְׁהִיו לְאַחַר זְמַן קִבְּלַת הַתּוֹרָה, לְכֵן נִעְנְשׂוּ.

(באריכות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

ויאמר משה אל אהרן הוא אשר דבר ה' לאמר בקרבי אקדש ועל פני כל העם אכבד וידם

אהרן (א)

רבי אברהם ענתבי זצ"ל

(בהספד על רבי חיים טרים זצ"ל, הובא בספר 'אחד היה אברהם')

הסבה שאהרן לא הספיד את בניו

יש להבין, מדוע אהרן לא הספיד את בניו, שנקדחו שאברהם הספיד את שרה, כמו שנאמר "ויבא אברהם לספד לשרה ולבכתה"

(בראשית כג, ב).

יש לבאר, שהחלוק הוא מהטעם ששרה כבר הייתה זקנה בת מאה עשרים ושבע, ומחמת כן לא היה צערו של אברהם כל כך גדול, ועל כן היה ביכולתו לבוא ולהספידה, אך אם הייתה נפטרת צעירה, לא היה יכול בכחו לעשות כן. אך בני אהרן מתו צעירים ולכן צערו של אהרן היה גדול, עד שלא היה בכחו להספידם, ולכן נאמר "וידם אהרן".

ובזה יובן מה שהוסיפה התורה ואמרה "ויבא אברהם", שפָּכַר שְׁאֵלוּ בַּמִּדְרָשׁ (ב"ר נח,

ה) 'מהיכן בא? ובארו 'מקבורתו של תרח', ויש אומרים 'מהר המורה'. ורש"י פרש 'מבאר שבע'. ולפי האמור יש לבאר, שבא הפסוק לומר שמחמת ששרה נפטרה זקנה, על כן "ויבא אברהם", שהיה בכחו ויכולתו לבוא ולספד לה.

ובזה יש לבאר את דברי הגמרא בכרכות (ו:) 'אמר רב פפא, אנרא דבי טמיא

ויש אומרים, "שמע ישראל" (דברים ו, ד). ונהדברים תמוהים.

יש להקדים את הפסוק "ואל אצילי בני ישראל לא שלח ידו ויחזו את האלהים"

(שמות כד, יא), ופרש רש"י (שם, ע"פ מדרש תנחומא בהעלותך סי' טז), שהיו אלו נדב ואביהוה שחזו בשכינה, ונענשו על כך בשריפה בזמן חנכת המשכן.

יש להבין את חטאם של נדב ואביהוה, והרי בשעת קריעת ים סוף ראו מחזות אלקים. וכמו שמוכא בזהר הקדוש (בשלח דף

טד:) 'ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל הנביא'. ואם כן מדוע נענשו דוקא נדב ואביהוה על שחזו מראות אלקים.

ואפשר להסביר על פי המוכא בגמרא יבמות (מד:), שגַּר הבא להתגיר, מודיעים

אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות, כדי שלא יבוא לבעט. כלומר, לא מדקדקים עמו כל כך כשבא להתקרב לה' ולתורתו. ומצבם של עם ישראל כשעמדו לפני ים סוף, היה כגויים הבאים להתגיר, ועל כן התורה לא דקדקה אתם גם כְּאִשֶּׁר הביטו אל מראות אלקים. אך נדב ואביהוה נענשו על שחזו בשכינה לאחר קבלת התורה, שאז יש מקום לדקדק, ובפרט עם צדיקים, שה' מדקדק אתם פחות השערה.

וזוהו הסבר הנוכח בין המלאכים לשרפים. המלאכים תמהו, אם הסתכלותם של נדב ואביהוה היא חטא, אם כן מדוע נעשה גם קריעת ים סוף לישראל, והרי בזמן קריעת הים, ראו ישראל מראות אלקים. והשרפים השיבו, שעם ישראל היו בבחינת גרים ובעלי תשובה, שנאמר "השיבנו ה' אליך ונשובה" ו"שמע ישראל" שהיא קבלת על מלכות שמים,

לא תאכלו, פי אם יהיו קדושים, אזי יהיו נשקרים שלא יבוא לידם אכילת אסור, כמו שאמרו חז"ל (גיטין ד) צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידם.

ואמר הכתוב כאן גם כן, פי אם כל מינים אסורים תדעו איך להרחיק מהם משום ששקץ הם לכם אז אני מבטיח אתכם ושקץ יהיו לכם, כלומר פי מעצמכם יהיה לכם מתעב ומשקץ, שתהיו מרחיקים עצמכם מכל אלו האסורים, כמו שכתוב במדרש שלרבי עקיבא נדמו לו הזונות כמו ריח נבלות, וכמו כן לכל הצדיקים נדמו האסורים כדבר מטנף ומתעב, פי מתמת קדשת של ישראל אין לשום דבר רע שליטה עליהם.

ואת החסינה האנפה למינה (יא ט)

ברפת מועדיה לחיים

רבי חיים פאלאגי זצ"ל

הנותן צדקה בפנים וזעפות הפסיד שכו

כתב הרמב"ן (יא יג) דילש בעופות במינים טמאים, שהאוכל קונה בהם מדות רעות באכזריות ועזות פנים, כן כתב הרלב"ג ז"ל שם סדר שמיני (יא ח), והרב רבנו בחיי ז"ל בסדר שמיני (יא יא) הרחיב הדבור בזה, וכתב פי כשם שבחר הקב"ה בבקמות ועופות לקרפן, שהם תמימים ואוהבי השפלות ורודפי שלום וכל שאר מדות הטובות, ושונא האכזריות וכל שאר מדות (טובות) רעות], פי העופות טמאים הם דורסים המורים על האכזריות, מה שאין כן הטהורות הם מורים על מדות טובות ואוהבי השלום, יעין שם.

והינו כמו שכתב שם הרלב"ג כי יש במינים טמאים שהם נלחמים זה עם זה ככלי מלחמה, יעין שם. והטעם לזה כתבו חכמי

שתיקתא', כלומר שכר ההולכים לבית האבל, הוא על השתיקה שם. וקשה, שאדרכא, יש לדבר עם האבל ולנחמו. ולפי האמור נראה שפנות הגמרא ללמדנו, שהשכר המרבה שמקבילים על נחום אבליים, הוא פאשר הולכים לנחם אבל שנמצא בצער גדול, וכגון על פטירת אדם צעיר, שאז אין מה לומר לו ואין בזה לנחמו, שהשכר הוא על זה שיושב עמו ומשתתף בצערו. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

זאת החיה אשר תאכלו מכל בהמה אשר על הארץ. כל מפרסת פרסה ושסעת שסע פרסת

(יא ב-ג)

מי מנוחות

רבי רפאל בירדוגו זצ"ל

האוכל מאכלות אסורות מסתלקת ממנו נשמתו

יש לפרש שרמז מה שכתבו המקבילים, שהמטמא עצמו במקלות אסורות מסתלקת ממנו הנשמה שהיא חלק אלוה ממעל, ולא נשאר פי אם החמר עם הנפש הבהמית שבו. והוא שאמר זאת החיה, שהיא הנשמה שהיא חיה וקצמת לעולם, לא תשאר בכם כי אם אשר תאכלו מכל בהמה וגו' מפרסת פרסה וגו', הא לאו הכי פנשר תעוף בשמים.

וכל אשר אין לו סנפיר וקשקשת וגו' שקץ הם לכם ושקץ יהיו לכם (יא יא-יב)

חלקת השדה

רבי אליעזר חיים דייטש זצ"ל

הנשמר ממאכלות אסורות נדמים הן לו כדבר מטנף ומתעב

יש לדקדק בפל הלשון. ויש לומר על פי מה שכתבתי לעיל על הפסוק (שמות כב ל) ואנשי קדש תהיון לי ובשר בשדה טרפה

וַיֵּשׁ לְפָרֶשׁ בַּסֹּד, דְּכַבֵּר אֲמָרוֹ חַו"ל (חולין ז). צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידם, וכתבו התוספות בכמה דוכתא (גיטין ז. ד"ה השתא), דהניו דוקא במידי דאכילה, שגנאי הוא לצדיק שיהיה נזון בדבר אסור. והטעם, לפי ששאר עברות אם כי מולידים פגם בנשמה, יש לו תקון בתשובה, ויוסר הפגם וינקיה וטהרה היא כבתחלה. אמנם אם אכל דבר אסור שממנו נברא חלב ודם, ונתהפף לחלק מבשר אדם, הגם שיעשה תשובה, אכל כל זמן שהחלב ודם שנתהנה מדבר אסור שרוי בתוכו, לא נטהר מפגמו.

אֲמַנְם אין זה אלא במי שתמיד מדקדק וזהיר מלהתגאל באסור ח"ו, על זה נאמר אין הקב"ה מביא תקלה על ידו, אבל אם הוא אין מדקדק, שוב אינו נשמר גם ממכשול בשגגה, ובקל יפשל ח"ו וילכד במאכלות אסורות גם בלא דעת.

וְזָהוּ אל תשקצו את נפשתיכם ולא תטמאו עצמכם במזיד, דאז יארע לכם גם בשוגג ונטמאתם כם בשוגג בלא דעת, אבל אם תזהרו לשמר עצמכם ממאכלות אסורות, תהיה נשמרים גם ממילא בלי פונה, שלא תאנה לכם שגגה. על כן מסים הפתוב והתקדשתם, אז והייתם קדשים ממילא, כי שוב אין הקב"ה מביא תקלה על ידו, ותהיו קדשים גם ממילא.

הרפואות וחכמי האמת וכל הרבנים ראשונים ואחרונים, כי כל אכל אשר אוכל האדם, קונה בגופו טבע האכילה ההיא, וכן כתב הרב מורנו הרב משה אלשיך שם בסדר שמייני, עיני שם [וכו'].

וּלְפִי זה מצאה התקירה מקום לנוח, דלמה אסרה התורה לאכל החסידה האנפה, שדרשו ח"ל (חולין סג). החסידה שעושה חסד עם חברותיה, כי אותה אנחנו מבקשים לעשות צדקה וחסד, ולמה אסרה תורה.

נִרְאָה לִישָׁב, כי הן אמת כי מצד אחד היותה מדותיה חסידה שעושה חסד עם חברותיה היה מצוה באכילתה לקנות מדת החסד, ברם מצד אחר יצא שכרו בהפסדו, כי נקראת 'האנפה' לשון אף וחמה שהיא רגזנית (עיין רש"י), והרי קיימא לן בטור ושלחן ערוך (יו"ד סי' רמט ס"ג) כי הנותן צדקה בפנים זועפות וכל שפן פשיכעס עליו הפסיד זכותו, יעני שם. וזה פירושו פת הקודמים כונת הפתוב (משלי יג ח) 'כפר איש עשרו ורש לא שמע גערה', ואם כן מה שאנחנו למדין מן החסידה לעשות צדקה וחסד, על ידי מדת הפעס שהיא רגזנית הרי הוא מפסיד זכותו, ולכן הינו דאסרה תורה. (ח"ב דרוש י"ח)

אל תשקצו את נפשתיכם בכל השרץ השרץ ולא תטמאו בהם ונטמתם כם (יא מג)

חֲנוּן לְדָוִד

רבי אליעזר דוד גרינוולד זצ"ל הנשמר מאכילת מאכלות אסורות אינו בא לידי מכשל בשגגה **כָּכָר** דקדק רש"י כפל הלשון עיי"ש, וגם במה שדרשו ח"ל (יומא לט.) אל תקרי ונטמאתם' אלא ונטמטם.

כי אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים (יא מה)

כֶּסֶף נִבְחָר

רבי אבי עזרי זליג מרגליות זצ"ל נאל הקב"ה בכבודו ובעצמו את ישראל ממצרים כשכיל שאינם נטמאים בשרצים **וְנִבְוֵא** לבאור הגמרא דמסכת בבא מציעא (אס), אמר ליה רבי חנינא מסורא

מנושאי הפרשה

העליתי ישראל ממצרים רק בשביל שאין מטמאים בשרצים, די. ותמוה.

וכספר דרוש שמואל כתוב, על פי דאיתא בירושלמי (ברכות פ"ט ה"ב), כשחוטאין הבריות מביט הקב"ה בשקצים ורמשים ואומר, מה אלו שאין צריך בהם ואני מקימן, שיש בהם צורך על אחת כמה וכמה.

אך זה אין שינוי לומר, רק בישראל שאין אוכלים שרצים, הרי אין בהם [בשרצים] צורך. מה שאין כן האמות שאוכלים שקצים ורמשים, אם כן סוברים דיש בהם צורך, ואין כאן קל וחומר.

וידוע (שוח"ט תהלים טו ה), דשך של מצרים הנה מקטרג, הללו עובדי עבודה זרה והללו, ואין זכות לצאת. אלא שהביט הקב"ה בשרצים, וראה שאין ישראל אוכלים אותם, ועל כן צריך סוברים שאין בהם צורך, ואף על פי כן הקב"ה מקימן, ועל ידי זה למד הקב"ה זכות לישראל מכל קל וחומר להוציאם ממצרים ולהצילן.

דפרת לרבינא, יציאת מצרים דכתב רחמנא גבי שרצים למה לי [וכו'], אמר ליה לכתנא דבי רבי ישמעאל, אמר הקדוש ברוך הוא אלמלא (לא) העליתי את ישראל ממצרים אלא בשביל שאינן מטמאים בשרצים כשאר כל אמות העולם דיי.

וכאן הבה שואל, מדוע עמדה להם זכות שאינן מטמאין בשרצים יותר משאר מצות לגאל אותם בשביל זה.

והנה איתא במדרש פרשת בא (שמו"ד טו ה) טעם דהקב"ה בעצמו ירד למצרים למקום טמאה מלא גלולים, ואמרו שם משל לכהן שנפלה לו סאה תרומה לבית הקברות, אמר הכהן להניחה אי אפשר, מוטב שאטמא את עצמי להציל את התרומה אשר בתוכה, כך כפיכחול הקב"ה באשר ישראל נקראו תרומה שנאמר (ירמיה א ב) 'קדש ישראל לה' ראשית תבואתו', והקב"ה נקרא כהן, ואמר כפיכחול מוטב שאטמא את עצמי להציל תרומה שתתוכה.

ואיתא במפרשים הטעם שנאסרו ישראל בשקצים ורמשים, בשביל ישראל שנקראו תרומה, ואסור לגרם טמאה על תרומה.

והשתא ניחא שהעלה הקב"ה ישראל ממצרים בשביל שאינם מטמאים בשרצים, משום דנקראים תרומה, והוי כמו כהן שתרומתו מנח בבית הקברות ומכרח לירד להצילו, משום ככה עשה כפיכחול הקב"ה לישראל להוציאם ממצרים בעצמו ממקום טמאה.

מנושאי הפרשה

ענשם של נדב ואביהוא אף שלא היו בני עשרים שנה

חומת אנך

רבי חיים יוסף דוד אבולאי זצ"ל - החיד"א

כשהשכינה שורה למטה נענשים אף הפחותים מבני עשרים כדינם של בית דין של מטה

ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימתו לפני ה'. יש לחקור דנדב ואביהוא לא היו בני עשרים שנה, ומן השמים אינם מענישין עד שיהיו בני עשרים שנה. ולפי מה שכתבו

ילקוט האורים

רבי משה אורי קלר זצ"ל

נאלת ישראל ממצרים בזכות שמירתם מאכילת רצעים

במדרש (ילקוט רמז תקמו), תנא דבי רבי ישמעאל, אמר הקב"ה אלמלא לא

מות שני בני אהרן' ולא מזכיר שמוֹתם, יען שֶׁהיו עוד פְּחוּתִים מִבְּן עֶשְׂרִים כְּדִמְצִינו אֶצֶל בֶּן עֲזַאי וּבֶן זֹמָא. אֲךָ הִקְשָׁה עַל זֶה אִם בֶּן אֲמָאי נִעְנָשׁוּ, הֲאִין בֵּית דִּין שֶׁל מַעֲלָה מַעֲנִישִׁין לְפָחוֹת מִבְּן עֶשְׂרִים, ע"ש.

וּנְרָאָה לי על פי מה שכתב בלוגת חן פְּרִשֵׁת וַיֵּשֶׁב, הֵטַעַם דְּאִין בֵּית דִּין שֶׁל מִטָּה מַעֲנִישִׁין בְּפָחוֹת מִעֶשְׂרִים, עַל פִּי דְבַרֵּי הַיִּלְקוּט (תהילים רמו תשפד) עַל הַפְּסוּק (תהילים סב יג) כִּי אַתָּה תִשְׁלַם לְאִישׁ כְּמַעֲשָׂהוּ, רוּק עוֹבֵר עֲבָרָה וְרֵאוי לְמוֹת בָּהּ, מֵה הַקְּב"ה עוֹשֶׂה, תוֹלָה לוֹ עַד שֶׁנוֹשֵׂא אִשָּׁה וְהוֹלִיד בָּנִים, הַקְּב"ה נוֹטֵל אֶחָד מִבְּנָיו תַּחַת אוֹתָהּ עֲבָרָה, נִמְצָא הַקְּב"ה גּוֹבֵה שְׁלוֹ מִשְׁלוֹ, יֵשׁ לָךְ חֶסֶד גְּדוֹל מִשְׁלוֹ. וְעַל בֶּן תוֹלָה לוֹ הַקְּב"ה עַד עֶשְׂרִים שָׁנִים, כְּדִי שִׁישָׂא אִשָּׁה וְיוֹלִיד בָּנִים וְיִטֵּל אֶחָד מִבְּנָים תַּחַת חֶטְאוֹ, ע"ש.

וּלְפִי זֶה כָּאֵן דְּלֹא רָצוּ לְשִׂאת נְשִׁים לְהוֹלִיד בָּנִים, עַל בֶּן נִעְנָשׁוּ הֵמָּה בְּעֶצְמָם, אֶבֶל בְּאַמַּת נִעְנָשׁוּ בְּשִׁבְלֵי הַקְּרִבַּת אֵשׁ זָרָה. וְזֶה שֶׁאָמַר הַכְּתוּב וְתִמָּה 'בַּחֲזָרָיו אֶכְלֶה אֵשׁ', אֲמָאי, הֲאִין בְּחֹרִים פָּחוֹת מִבְּן עֶשְׂרִים, עַל בֶּן אָמַר לְפִי ש'בְּתוֹלוֹתָיו לֹא הוֹלְלוּ' וְלֹא רָצוּ לְשִׂאת נְשִׁים וְלָקַם פְּרִיָּה וּרְבִיָּה נִעְנָשׁוּ בְּפָחוֹת מִבְּן עֶשְׂרִים.

צִיּוֹן בְּמִשְׁפַּט תַּפְּדָה

כִּי צִיּוֹן הִכָּה וְהוֹנְתָן זַ"ל

וַיִּמְתּוּ לִפְנֵי ה' - כִּיִּן שִׁשְׂרֵתָה הַשְּׂכִינָה לְמִטָּה נִעְנָשׁוּ אֲךָ שֶׁלֹּא הָיוּ בְנֵי עֶשְׂרִים

וְתִצָּא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וְתֹאכַל אוֹתָם וַיִּמְתּוּ לִפְנֵי ה'. קָשָׁה אוֹמְרוֹ 'לִפְנֵי', מֵאִי נִפְקָא מִנָּה בְּזָה, וְלֹא הָיָה לִיָּה לְמִימַר אֲלֵא וַיִּמְתּוּ. וְנִרְאָה לְפָרֵשׁ בְּהַקְדָּים מֵה שֶׁהִקְשָׁה חוֹמַת אֲנָךְ

הֲרֵאשׁוֹנִים דְּעַר וְאוֹנָן הָיוּ קִטְנִים אֲךָ הָיָה לָהֶם שֶׁכָּל כֶּבֶן עֶשְׂרִים וּמִשּׁוֹם הָכִי נִעְנָשׁוּ, לֹא קָשָׁה מִיָּדִי.

אֲמָנִם הֵרֵב זֶרַע בְּרַךְ ח"ג סָדֵר וַיִּרְא תַרְנַן, בְּמָה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתָא (ילקו"ש במדבר רמו תשיט) כִּיִּן שֶׁהִשְׁכִּינָה יוֹרְדַת לְמִטָּה לְאַרְץ נַתַּן רְשׁוּת לְמַחְבְּלִים לְחַבֵּל, וְהוּא תְּמוּהָ. וְאָמְרוּ רַבּוֹתָא (פְּסִיקְתָא בְּפִרְשׁוֹתָא), תְּנָא אִיִּסִי בֶן יְהוּדָה אוֹמַר לֹא מִתּוֹ נָדָב וְאֲבִיהוּא אֲלֵא בְּשִׁבְלֵי שֶׁאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל לֹא יוֹרְדָה הַשְּׂכִינָה לְמִטָּה, כִּיִּן שֶׁמִּתּוֹ נָדָב וְאֲבִיהוּא יָדְעוּ שֶׁשִּׁרְתָּה הַשְּׂכִינָה לְמִטָּה, וְהוּא תְּמוּהָ.

וּפְרִשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הֵרֵב עֲשָׂה מְאֻמְרוֹת ז"ל דְּכִשְׁהִשְׁכִּינָה לְמַעֲלָה אִינוּ מַעֲנִישׁ עַד בֶּן עֶשְׂרִים, כְּשֶׁהִיא לְמִטָּה הָיָה כְּבֵית דִּין שֶׁל מִטָּה וְנִעְנָשׁ מִבְּן י"ג, וְנָדָב וְאֲבִיהוּא לֹא הָיוּ בְנֵי עֶשְׂרִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתָא (זוה"ק ח"ג נ:). מַגְלָה עִמּוּקוֹת וְאִתְחַנַּן אוֹפֵן צ', וּמִזָּה יָדְעוּ שֶׁיִּרְדָּה שְׂכִינָה, וְזֶה שֶׁאָמַר כִּיִּן שֶׁהִשְׁכִּינָה יוֹרְדַת נַתַּן רְשׁוּת לְמַחְבְּלִים אֲךָ בֶּן י"ג, וְזֶה תַרְנַן דְּבַרְיוֹ ז"ל.

פְּנִינִים יְקָרִים הַחֲדָשׁ

כִּי שִׁמְעוֹן בְּצִלְאֵל נִימַן זַ"ל

נִעְנָשׁוּ פָחוֹת מִבְּנֵי עֶשְׂרִים לְפִי שֶׁלֹּא נִשְׂאוּ אִשָּׁה

בְּמִדְרָשׁ (כ ז) אֵיתָא דְּמִתּוֹ נָדָב וְאֲבִיהוּא מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נִשְׂאוּ נְשִׁים, וְעַל זֶה אָמַר הַכְּתוּב (תהילים עח א) 'בַּחֲזָרָיו אֶכְלֶה אֵשׁ' יַעֲזִיב וּבְתוֹלוֹתָיו לֹא הוֹלְלוּ. וּבְאַמַּת אֵיתָא בְּמִדְרָשׁ (ויק"ר כ ח) דְּחֶטְאָם הָיָה שֶׁהִקְרִיבוּ אֵשׁ זָרָה.

וּנְרָאָה לִי, דְּכַנְתַּלַּת יַעֲקֹב מִכִּיָּא בְּשֵׁם הַזֵּהָר הַקְדוּשׁ (ח"ג נ:). דְּלָכֵן כְּתִיב 'אֲחִירֵי

אז הוי כבית דין של מטה, ומזה ידעו ישראל ששרתה שכינתי למטה, וזהו ועל פני כל העם אכבד שיידעו את זה מפת מיתת נדב ואביהוא, ולכך יידם אהרן שאין לו להתרעם למה נענשו בפחות מעשרים יען ששרתה שכינתי למטה כאמור.

ילקוט הגרשני רבי גרשון שטרן זצ"ל

'יודם אהרן' מלהררר מדוע נענשו קדם היותם בני עשרים

יודם אהרן (י א). מדרש פליאה, 'יודם אהרן', מה היה לו לומר, 'וביום השמיני מול בשר ערלתו'. ופרש בספר יצרות דבש, כי ידוע הוא שהמשכן הוצרך להתקדש על ידי שני צדיקים כנ"ל, וזו"ל אמרו מפני מה אמרה תורה מילה לשמונה שלא יהיו כלם שמחים ואביו ואמו עצבים, אף כאן היה כך, כל ישראל שמחים שנתקדש המשכן, והוא ואשתו עצבים, וזה שהיה לו לאהרן לומר, והבן. ע"כ דפח"ח.

ולפי עניות דעתי יש לומר, דהנה רש"י ז"ל כתב דנדב ואביהו מתו משום שהורו הלכה בפני משה רבן, או משום שנכנסו שתווי יין למקדש. והקשו המפרשים הלא נדב ואביהו עדן לא היו באותו שעה בני עשרים שנה, ובבית דין של מעלה אין מענישים את האדם בפחות מעשרים שנה. וכתב בשדי חמד (אסיפת דינים, מערכת אבילות אות ריב) דיש אומרים דקטן בעל שכל נענש כגדול, ולכך נענשו גם נדב ואביהו בפחות מעשרים שנה, עין שם.

והנה הטעם שאין עונשין בבית דין שלמעלה בפחות מעשרים, כתבו המפרשים משום

בסדר היום משם הרב זרע ברך ח"ג, דיש להקיר דנדב ואביהוא לא היו בני עשרים שנה, ומן השמים אינם מענישין עד שיהיו בני עשרים שנה.

ותרין על פי מה שכתב הרב עשרה מאמרות ז"ל, דכשהשכינה למעלה אינו מעניש עד בן עשרים, וכשהיא למטה הוי כבית דין של מטה ונענש מן י"ג, וגבי נדב ואביהו היתה השכינה למטה ולכך נענשו אף שלא היו בני עשרים שנה עכ"ל, ע"ש.

וזה אמרו ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימתו, ותקשה והלא לא היו בני עשרים ומן השמים אינם מענישים עד שיהיו בני עשרים שנה, לזה תרין הפסוק ואמר לפני ה' דהינו שהשכינה היתה למטה והיו לפני ה', ולכך נענשו אף קדם עשרים.

בית יעקב

רבי יעקב חזקוני זצ"ל

'בקרבי אקדש' על ידי שמתו נדב ואביהוא קדם היותם בני עשרים

בקרבי אקדש ועל פני כל העם אכבד (י א). כתב החומת אנף ז"ל, לא מתו נדב ואביהוא אלא בשביל שאמרו ישראל לא ירדה שכינה למטה, ועוד כתב משם הרמ"ע ז"ל דכשהשכינה למעלה אינו מעניש עד בן עשרים, וכשהיא למטה הוי כבית דין של מטה ונענש מן בן י"ג, ונדב ואביהוא לא היו בני עשרים כמו שאמרו ז"ל, ומזה ידעו שיירדה השכינה עכ"ל.

ועל פי זה יתכן דזה שאמר בקרבי אקדש, כלומר בקורבתי למטה אזי אקדש, כי

במיעוטא, ולכך אַמְרָה תוֹרָה בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי יְמוּל בָּשָׂר עֶרְלָתוֹ.

וְאִם כֵּן הָכִי נִמִּי הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת בְּדִין בֵּית דִּין שֶׁל מַעְלָה שְׁלֹא לַעֲשֹׂה שׁוּם אָדָם בְּפָחוֹת מַעֲשָׂרִים שָׁנָה, וְאַף עַל גַּב דְּיֵשׁ מַעוֹט בְּנֵי אָדָם שֶׁשְׂכָלָם שְׁלֵם קִדְּם עֲשָׂרִים שָׁנָה, מִכָּל מְקוֹם הֵנָּה לְהוֹ לְמִיזַל בְּתַר רַב וְלֹא לְהַשְׁגִּיחַ עַל הַמִּיעוּט, וְזֶה שְׁהִיָּה לוֹ לְאַהֲרֹן לֹמַר. (ובחיים קטור)

דְּרַב בְּנֵי אָדָם אֵין שְׁלָמִים בְּשִׂכְלָם לְגַמְרֵי עַד עֲשָׂרִים שָׁנָה, דְּאָז כְּכֹר שְׂכָלָם שְׁלֵם מִכָּל וְכָל, וְהַטַּעַם שֶׁאַמְרָה תוֹרָה מִיָּלָה בְּשִׁמְיָנִי וְלֹא תִּכְף בַּיּוֹם שְׁנוּלָד (דְּהָא וְרִיזוּן מְקַדְּמִין לַמְצוּחַ), כְּתוּב הַמְּפָרְשִׁים מִשׁוּם דְּרַב תִּינוּקוֹת עֲדִיןן תְּלוּשִׁים וְתִשִּׁי פַח הֵם, וְאֵין יְכוּלִים לְסַבֵּל צַעַר הַמִּיָּלָה עַד יוֹם שְׁמִינִי לְלִידָה, וְאַף עַל גַּב דְּנֻדָּא יֵשׁ מַעוֹט תִּינוּקוֹת שְׁהֵם חֲזָקִים בְּטַבְעָם וְהֵיוּ יְכוּלִים לְסַבֵּל הַמִּיָּלָה תִּכְף בַּיּוֹם לִידָתָם, מִכָּל מְקוֹם אֲזִלְיָנָן בְּתַר רַב וְלֹא מַשְׁגַּחֲנִין

מעטי צדיקים

כְּדִי לְגַדְלוֹ בְּפִנְיָהֶם. אָמַר לִיָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, קָרָא לְזַקְנִים וּמִשַׁח אוֹתוֹ וְהַגְּדִלָה אֶתֵּן לוֹ בְּפִנְיָהֶם, שְׁלֵא יִהְיוּ אוֹמְרִים, מַעֲצָמוּ נַעֲשֶׂה כֵהֵן גְּדוֹל'.

נִשְׂאָלָת הַשְּׂאֵלָה, אִם הַזְּקֵנִים לֹא הֵיוּ מְאֲמִינִים לְאַהֲרֹן שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְנַהֵג לְכַהֵן גְּדוֹל, הֵם גַּם לֹא יֵאֱמִינוּ לַמִּשָּׁה רַבְּנֵי שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לוֹ לְהַזְמִין אֶת הַזְּקֵנִים, כְּדִי לְמַשִּׁחַ אֶת אַהֲרֹן לְכַהֵן גְּדוֹל.

אָלָא מִכָּאֵן שֶׁהֵגַם שְׁלֵאֲהֲרֹן לֹא הֵיוּ מְאֲמִינִים, כִּי הִיָּה נוֹגֵעַ בְּדַבָּר, לַמִּשָּׁה כֵּן יֵאֱמִינוּ, לוֹ הִיָּה רוּצָה לְשַׁקֵּר, הִיָּה אוֹמֵר שֶׁהוּא עֲצָמוּ נַצְטָנָה לְהִיּוֹת כֵהֵן גְּדוֹל. כִּף בְּגִדוֹן דִּידוֹן, לוֹ הִיָּיתִי מִשְׁקֵר, הִיָּיתִי אוֹמֵר שְׂאֲבִי צְנָה שְׂאֲנִי אֲמַלֵּא אֶת מְקוֹמוֹ". (ויקהל משה)

וְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מִשָּׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזַקְנֵי יִשְׂרָאֵל (ט א)

בְּשַׁנַּת תְּקוּנָה, מִיַּד אַחַר כְּלוּת יְמֵי הָאֲבָל עַל רַבָּה הַמְּפָרְסָם שֶׁל פְּרָאג, הַנּוֹדַע בִּיהוּדָה וְצ"ל, הַתְּאַסְפוֹ רְאִשֵׁי הַקְּהָל לִישִׁיבָה דְחוּפָה, בְּדַבָּר בְּחִירַת מְמַלָּא מְקוֹם לְכַסֵּא הַרְבַּנּוּת לְעִירָם הַמַּעֲטִירָה.

לְפָנֵי הַנְּאֻסָּפִים עֲמַד הַגְּאוּן רַבִּי יַעֲקֹבִ'ה וְצ"ל בְּנוֹ שֶׁל הַנּוֹדַע בִּיהוּדָה, וְהַעֲיֵד כִּי טָרָם הַסְתַּלְקוּתוֹ צוּה אֲבָא כִּי בְנוֹ, הוּא אַחִיו רַבִּי שְׁמוּאֵל לְנֻדָא וְצ"ל הַמְּכַהֵן כְּרֹאשׁ הַיְשִׁיבָה בְּפְרָאג, יְמַלֵּא אֶת מְקוֹמוֹ. קָם אַחַד הַנּוֹכְחִים שֶׁלְטַשׁ עֵינָיו לַמִּשְׁרָה הַרְמָה, וְהַכְרִיז כִּי אֵינוּ מְאֲמִין לְדַבְּרֵיוֹ.

אָמַר לוֹ רַבִּי יַעֲקֹבִ'ה, "עַל הַפְּסוּק 'קָרָא מִשָּׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזַקְנֵי יִשְׂרָאֵל', אֵיתָא בְּמַדְרַשׁ תַּנְחוּמָא, וְלִמְהַ לְזַקְנֵי יִשְׂרָאֵל,

חַתַּן רַבּוֹ הַרְהוֹק רַבִּי שְׁמֻחָה בּוֹנֵם מִפְּרִשְׁיִסְחָא זִיע"א, הוּא לֹא הֶאָרִיךְ יָמִים, וְהִסְתַּלַּק בְּדַמֵּי יָמָיו מִבְּלֵי לְהַשְׁאִיר זֶרַע שֶׁל קִיָּמָא.

פְּטִירָתוֹ אַרְעָה בְּעָרְב פֶּסַח, וְהוֹרִיּוּ הָרַבּוֹ לְבַכּוֹת וּלְהִתְאַבֵּל עַל בְּנֵם שֶׁהָיָה חָבִיב עֲלֵיהֶם בְּיֹתֵר. בְּהִיּוֹתוֹ עֶסוּק בְּאַבְלוֹ גִּנְעַר לְפִתְחֵי רַבִּי פִּיבֵל, וְשָׂאֵל מָה הַשְּׁעָה, כְּשֶׁאָמְרוּ לוֹ כִּי הַשְּׁעָה קְרוּבָה לְחֻצוֹת הַיּוֹם שֶׁל עָרֵב פֶּסַח, מִיַּד חֹדֵל מִבְּכִיָּתוֹ, וְכָל סִימְנֵי צַעַר וְאַבָּל לֹא נִרְאוּ עֲלָיו.

אַחֵר זָמַן בְּעַת שֶׁסִּפְרוּ זֹאת לְרַבּוֹ הַרְהוֹק רַבִּי יִשְׂרָאֵל יְצַחֲקוּ מוֹרְקֵי זִיע"א, הַתְּפַעֲלֵי מַכּוּחַת הַנֶּפֶשׁ הָאֲדִירִים, הַטְּמוּנִים בְּתַלְמִידוֹ הַגָּדוֹל.

בְּלִיל הַתְּקַדֵּשׁ הַחַג כְּאֲשֶׁר בָּא רַבִּי פִּיבֵל לְעָרָךְ אֶת הַסֵּדֶר, וְנִגְשׁ לְאֲמִירַת הַקְּדוּשָׁה, פִּתַּח וְאָמַר בְּפָנָיִם שְׁמוּחוֹת, "מִשָּׁל לְמַלְךְ שְׁנִסְע לְמַרְחָקִים לְצַרְךָ עֲנִינֵי הַמְּלוּכָה, וְהִתְעַכֵּב זָמַן רַב.

בְּאוֹתוֹ הַזָּמַן אֲרַע שָׂאֲחֵד מִיַּדִּיּוֹ וּמִקְרָבָיו הַנֶּאֱמָנִים שֶׁל הַמְּלָךְ הַסֵּתֶבֶר בְּצָרָה, וְהַחֲלִיט לְנִסְע דְרָךְ אַרְכָּה לְמִקּוֹם שֶׁהוּתוֹ שֶׁל הַמְּלָךְ, לְתַנּוּת לְפָנָיו אֶת צָרָתוֹ. בְּהִגִּיעוֹ אֶל הַמְּלָךְ, רָאָהוּ יוֹשֵׁב בְּמִסְבַּת מְרַעִיו לְרַגְלַיּוֹם יוֹם הַלְדָּתוֹ, וְלָבוֹ טוֹב עֲלָיו.

בְּרֵאוֹתוֹ אֶת אוֹהָבוֹ שֶׁהִגִּיעַ מִמְּרַחֲקִים לְבַקּוֹר בְּלַתֵּי צְפוּי, נִפְנְהַ הַמְּלָךְ וְאָמַר, "מִבֵּין אֲנִכִּי שֶׁאֲתָה נִמְצָא בְּצָרָה מִכִּיּוֹן שְׁבָאת אֵלַי מִמְּרַחֲקִים, מָה בְּקִשְׁתָּךְ".

עֲנָה אוֹהָבוֹ שֶׁל הַמְּלָךְ, "אֲמַת נָכוֹן הַדְּבָר, אוֹלָם בְּרֵאוֹתַי אֶת שְׁמַחַת הַמְּלָךְ, שׁוֹכַח אֲנִי אֶת צְרוּתִי, וּמִשְׁתַּתַּר בְּשְׁמַחַת הַמְּלָךְ",

הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' לְאֹמֵר בְּקִרְבֵּי אֶקְדֹּשׁ וְעַל פָּנָי כָּל הַעַם אֶכְפֹּד (יג)

בְּשַׁנַּת תַּקִּפ"א, עָמְדוּ לְדִין תּוֹרָה סְבוּר לְפָנָי רַבִּי רְאוּבֵן בֶּן רַבִּי יוֹד נְאוּיִי זצ"ל בְּעַל "יְחִי רְאוּבֵן", שֶׁכָּהֵן כְּאֲב"ד בְּגִדְאָד תַּחַת רַבִּי מִשָּׁה חַיִּים מִבְּגִדְאָד זצ"ל, עָשִׂיר וְעִנִּי. יָרַד רַבִּי רְאוּבֵן לְשִׁרְשֵׁי הַדִּיּוֹ, יָשַׁב עַל הַמְּדוּכָה, וְהוֹצִיא אֶת פֶּסְקוֹ, חָיַב אֶת הָעָשִׂיר וְזָכָה אֶת הָעִנִּי.

זַעַם הָעָשִׂיר עַד מָאֵד, לֹא אָבָה לְקַבֵּל עֲלָיו אֶת אֲשֶׁר נִפְסַק כְּנִגְדּוֹ, וְלֹא חֹדֵל לְדַבֵּר סָרָה עַל הָרַב אֲב בֵּית הַדִּיּוֹן בְּפָנָיו כָּל.

פְּתַח הָרַב אֶת דְּלָתוֹת הַיֵּכָל הַקְּדוֹשׁ בְּפָנָי הַצְּבוּר, וּבִקֵּשׁ לְעִנִּי כָּל הַקְּהָל הַנוֹכַח, שֶׁהוּא וְהָעָשִׂיר יִסְתַּלְקוּ מִהָעוֹלָם בּוֹ בְּזָמַן, לְמַעַן יַעֲמְדוּ לְדִין בְּפָנָי בֵּית דִּין שֶׁל מַעְלָה, לְבַדּוֹק עִם מִי הַצְּדִק.

לֹא עָבַר חֹדֶשׁ יָמִים, וּשְׁנֵיהֶם הִסְתַּלְקוּ מִהָעוֹלָם, אַחֵר זָמַן הִגִּיעַ הָעָשִׂיר בְּחִלוּם לְקִרְוָיו, וְהוֹדִיעָם שֶׁהָדִין לְאֲמַתּוֹ הָיָה כְּאֲשֶׁר פֶּסַק רַבִּי רְאוּבֵן.

הַלְוִיָּתוֹ שֶׁל רַבִּי רְאוּבֵן שֶׁהִסְתַּלַּק בְּשֵׂיא כַּחוֹתָיו הִזְתָּה רַבַּת מִשְׁתַּתְּפִים. רֹאשׁ הַמִּסְפִּידִים הָיָה רַבּוֹ רַבִּי מִשָּׁה חַיִּים זִיע"א רַבָּה שֶׁל בְּגִדְאָד, שֶׁאָמַר בְּרַב צַעֲרוֹ, "אוֹלֵי רְאוּ בְּשָׂמַיִם שֶׁהוּא גָּדוֹל מִמֶּנִּי, וּבִשָּׁל כֶּף לְקַחוּ אוֹתוֹ".
(בבלי וחכמיה" עמוד 234)

הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' לְאֹמֵר בְּקִרְבֵּי אֶקְדֹּשׁ וְעַל פָּנָי כָּל הַעַם אֶכְפֹּד וַיִּדַם אֶהְרֹן (יג)

בְּנוֹ שֶׁל הַרְהוֹק רַבִּי שְׁרָגָא פִּיבֵל מְגִרִיצָא זִיע"א הַרְהוֹק רַבִּי לְוִי יְצַחֲקוּ זצ"ל, הָיָה

בהיותו נרדף על חיייו, ומתוך סכנת נפש היה משורר, רצוני לשמוע כיצד אתה אומר שירה לאחר שסטריו על לחייה. זה הפונה בא גבריאל וסטריו על פיו, ספוג סטירה, ועכשו נראה האם תאמר שירה (שארית מנחם)

דברו אל בני ישראל לאמר זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ (יא ב)

נכד היה להרה"ק **אביר יעקב** זיע"א, בן בתו הצדקנית מרת אסתר ע"ה, הוא הרה"ק **רבי יחיא אדהאן** זיע"א, בקטנותו זכה להתחנך על ברכי זקנו הקדוש, מכל הנכדים זכה לקרבה יתרה עם בן דודו, כ"ק מרן עטרת ראשנו הרה"ק **רבי דוד אביחצירא** זיע"א.

העיד עליו הרה"ק **בבא סאלי** זיע"א, שקדוש ופרוש היה ונהג בעצמו תעניות וסגופים קשים, כתב עליו, "כל הכתוב במגלת תענית קיים זה", ואף העיד עליו שבמשך חיייו התענה 'תענית הפסקה' משבת לשבת לפחות מאה פעמים.

זאת מלבד תעניותיו הקבועות בכל ימי שני וחמישי, ואף ארע באחת השנים שהתענה בריצפות שתי תעניות הפסקה, בשבועות סמוכים אהדדי, בימים הלוחטים של חדש תמוז.

רבי יחיא היה מראשי ישיבת 'אביר יעקב', כי בו בחר 'בבא סאלי' לעמוד על ימינו בהנהגת הישיבה, לאחר הריגתו על קדוש השם של כ"ק מרן עטרת ראשנו רבנו דוד.

ספר רבי יחיא לבן דוד הרה"ק 'בבא חאקי' זיע"א, כי פעם הודמן לכפר נדח במחוז

בסימו מעשה זה, קם רבי פייבל ופתח בקדוש היום. (כרמנו גליון ז)

יודם אהרן (י ג)

משוהגיע החסיד רבי ליפמן מראדומסק זצ"ל, חתנו של הרה"ק **רבי שלמה מראדומסק** זיע"א בעל **התפארת שלמה**, אל רבו הרה"ק **רבי מנחם מנדל מקאצק** זיע"א, שאלו הרבי אם יש בפיו דבר תורה מחמיו הקדוש.

השיב החסיד, 'חותני הצדיק אמר, על אהרן הכהן כתוב 'יודם אהרן', וזוהי מדרגה גדולה, אבל דוד המלך עליו השלום אמר, 'למען יזמרו כבוד ולא ידם' (תהלים 5 יג), אפילו בהיותו שרוי בתוך הצרה, היה מנגן ומזמר."

נטששמע הרבי דבר זה, הפליגו מאד ואמר כי היטיב אשר דבר. הוסיף הרבי מקוצק ואמר, "על פי זה יובן הפרוש בדברי הגמרא (סנהדרין צב), 'אמר רבי יצחק, יוצק זהב רותח לתוך פיו של אותו רשע, נבוכדנצר, שאלמלא בא מלאך וסטריו על פיו, בקש לגנות כל שירות ותשבחות שאמר דוד בספר תהלים'.

לכאורה תמוה הדבר, מגיע בן תמותה ורופה לשיר לפני הקדוש ברוך הוא, והמלאך סוטר על פיו למנעו מלשורר לפניו. תברו.

אלא, אין הפונה לומר שסרבו לשמוע את שירת נבוכדנצר, כפנות חז"ל שאמרו לו, "אתה מבקש לומר שירה בעוד כתריך על ראשך, בעוד שדוד המלך אמר שירה

זצ"ל, צדקנית גדולה היתה, ובעלה עשר ומפלג בתורה, זכו הם לשני שלחנות, תורה וגדלה במקום אחד!

בערב שבת השכימה קום, ויצאה עם המשרת וסלה בידה לשוק, לרכש דגים לכבוד שבת קדש, לשמחתה מצאה באחד הדוכנים דג גדול במיוחד שמשקלו כעשרים ליטרא, שלשלה לידי הדיג את אשר בקש, והניחתו בסלה.

בשמחה גדולה נתנה שבח והודאה להשי"ת, התפללה ואמרה, "רבונו של עולם, חוננתני בדג חשוב לשבת קדש, חנני נא גם באורח הגון, למען יהנה אף הוא מהדג המבחר".

אחר חצות היום, התעכבה סמוך לבית מרכבה, בה ישב רב נשוא פנים, היה זה הרה"ק **רבי יצחק מדוהוביטש** זיע"א, אבי הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלוטשוב זיע"א. בני הבית לא הכירוהו ואף הוא לא אמר את זהותו, אולם מקלסתר פניו הכירו בו כאיש קדוש, חרדו לקראתו, קבלו פניו בכבוד גדול, ועכבוהו לשבות במחיצתם.

אחר סעודה שלישית הסתגר הרב בחדרו ועשה שאלת חלום, בקש שיודיעוהו משמים מדוע נשלח לעשות את השבת בבית זה, ומה עליו לתן בעיר זו, שרגליו הוליכוהו לעברה שלא כמחשבתו.

השיבו לו שאינו צריך לתן מאומה, בעלת הבית מגזע קודש בת תלמיד חכם גדול, ואף היא עצמה צדקנית גדולה, ביום ששי בבקר התפללה לזכות באורח הגון לשבת קדש, שיהנה מהדג שקנתה, ונתקבלה

מרחק במרוקו, והזמן לסעד על שלחנו של אחד מנכבדי המקום, אף הוא דחה את ההזמנה.

השיב בעל הבית כי מסרב הוא לסעד אצלו, מפני שאינו סומך על פשרות המאכלים המגזשים בביתו, והתרעם עליו, "הלא זקנך הקדוש רגיל היה לסעד על שלחני, מדי עברו בכפר זה".

השיב רבי יחיא, "בודאי שאינני מגיע לקרסוליו של מור זקני הקדוש, עפר ואפר אנכי לעמת שגב מדרגותיו בקדש. אולם, הוא זכה שמשמים יודיעוהו על פל דבר מאכל אם קשר הוא, ואלו אני אין לי על מי לסמוך".

נענה בעל הבית ואמר, "כיון שפך אמרת, תא ואשמיעך מעשה גדול שארע בביתך עם זקנך הצדיק. העמידו על שלחנו עוף שנצלה בשלמותו, כאשר אפילו את ראשו ורגליו לא בתרו לגמרי מגופו לאחר שחיטתו.

משהעלה המגזש על השלחן, הפטיר רבנו אביר יעקב ואמר, "עוף זה חי הוא, הנוכחים התפלאו, מימיהם לא שמעו על עוף שנותר בחיים לאחר שחיטה וצליה. הראה להם רבנו כי לא נשחט העוף כדבעי, ממילא דומה הוא בעיניו כעוף חי שאינו ראוי לאכילה. (תולדות רבינו אביר יעקב)

את זה תאכלו מכל אשר במים כל אשר לו סנפיר וקטקטות במים בימים ובנחלים אתם תאכלו (יא ט)

בתו של רבי מאיר מקונסטנטין זצ"ל בנו של רבי יעקב עמדיו, המכנה היעב"ץ

והוא זקוק לכמות גדולה של דגים לשבת קדש.

רנש הרבי את שק הדגים, בַּר מהשק דג, הוא הדג שחפץ הרב לרכש לביתו, ושלחו אליו ביד שליח בצוותו, "תבקש מאת הרב כף וְכף מעות", הוא הסכום שהסכים לשלם למוכר בתחלה.

הוסיף הרבי וצוה, "אם לא ירצה הרב לקחת הדג בסך זה משום 'ושונא מתנות יחיה', תסביר לו כי מאחר ורכשתי מהערל את כל השק, עלה לי הדג הזה סך זה בלבד. (אבני אפד)

בנושא הדגים הנה להרה"ק רבי יוסף ברוך מנייטשטאט זיע"א ענינים מפלאים. רגיל היה מדי שבת בדגים גדולים במיוחד, שנצודו עבורו בנהר הויסלה החולף סמוך לנייטשטאט.

לעתים קרובות, קשה היה למצוא דגים בנהר בחדש אדר, מפאת השלג והקר, אם לא היו לו דגים כמו שרצה היה אומר בתמיהא, "הכי זהו מזל אדר דגים, אם אין בו דגים משפחים". ואם היו לו דגים גדולים כהרגלו היה אומר בניחותא, "זהו מזל אדר דגים, באמת מזל יפה יש לאדר, שנמצאים אז דגים כאלה".

בגמר סעודת ליל שבת, היו מביאים לפנוי כפאיקומן קערה גדולה עם דגים, מהם היה מחלק לכל היושבים לפנוי ולכל בני ביתו, קורא אותם בשמם, ובזר להם מנת

בקשטה. מאחר ובדור הזה אין אורח הגון יותר ממנו, הודיעוהו בערב שבת שיסע לשבות בביתה.

בעת שנוכח הרב האורח מבני הבית אחר סעודת מלון מלכה, כשהוא כבר יושב במרפכתו, בקש לקרא לבעלת הבית ואמר, "בבקשה לא להוסיף להתפלל כפי, הייתי במרחק רב מכאן, ובעקבות התפלה, הטריחוני לבוא לשבות בצל קורתכם". (סיפורי חסידיים)

את זה תאכלו מכל אשר במים כל אשר לו סנפיר וקטקטת במים במים ובנחלים אתם תאכלו (יא ט)

ספר ר' ישראל חיים מרקוביץ מלאפאש ששמע מרבו רבי משה דוד טייטלבוים זצ"ל אב"ד לאפאש, כי הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא זיע"א, רגיל היה לשהות בעיר לאפאש מפני קרבתה לכפר סטויקע, עליו אמר רבי מרדכי שיש בו מערות ומחלות המגיעות עד ארץ ישראל.

בערב שבת קדש הגיע לעיר וכל ובדו שק דגים למכור, נכנס אל הרב מלאפאש, והוא בחר לעצמו דג לשבת. הערל אמר את המחיר המבקש עליו, אף הרב שסבר כי המחיר יקר, לא אבה לרכשו במחיר זה, כנפסק (סי' רמב) שאין לקנות דגים מהגויים המיקרים את השער.

שוטט הערל בחפוש אחר האיש שירכוש את סחורתו, ויעצו לו שילך לאכסנית רבי מרדכי, עניים ויתומים סמוכים על שלחנו,

חסידיים מעיר אחרת, והביאו עמהם לאקס מבשל, ויהי לפלא.

בערב שבת אחר, עת הגיע רבי אליעזר לניישטאט והגיע לבקור בבית רבי יוסף ברוך, התאונן הרבי מניישטאט כי עדין אין בביתו דגים לשבת הקרובה, רבי אליעזר לא ענה מאומה, ויצא לאכסניתו.

אחר זמן קצר הופיע בשערי ניישטאט ערל, ובידו דג גדול, בעברו ברחוב הקיפווה אנשים עשירים ונשים כעכנאי, והפצירו בו למכרו להם עבור סכום הגון, מאחר והשבוע לא היו דגים בנמצא, אף הוא לא אבה לשמוע, ואמר שזאת הביא עבור הרב.

הערל רץ הישר לבית הרבי, ונתן לו את הדג המיוחד. צוה הרבי שלא להסיר קלפתו ולא לחתכו, אלא לבשלו שלם פלו בבת אחת, בעת שהיה הדג ראוי בדחק לאכילה, הכניס הרבי את הדג פלו לחדרו.

בליל שבת ספר רבי יוסף ברוך לרבי אליעזר כי הגיע אליו דג מיוחד, ענהו רבי אליעזר, "ידעתי כבר מזה, הלא אנכי שלחתי אותה לכם בראותי כי היה גלגול ושמחה גדולה". (יד מאור ושמש ותולדותיו)

אל תשקצו את נפשותיכם בכל השרץ השרץ ולא תשמוו בהם ונטמתם (יא מג)

כשיהגיעו לביתו מאכלים הטעונים בדיקה, לא אבה הרה"ק הדברי יחזקאל שרגא מסטראפקוב זיע"א לסמוך על בדיקת אחרים, והיה בודקם במו ידיו. שנים רבות אחר שיצאה השמועה כי קמים תולעים בדגים,

חלקם, אפילו עבור המשרתת, שלח חלק מהדגים.

רגיל היה לומר כי הדגים רודפים אחריו בכל מקום בואו, בכל ערב שבת קודש, מזדמן לו דג שנשלח אליו.

מפרסם היה כי בדגים הרודפים אחריו מתגלגלים נשמות קדושות, הזקוקות לתקונו. פעם עבר בשוק וצוה על משרתיו לקנות דג מסים, בבואו לביתו הרגישו כי הדג העלה סרחון, ובלתי אפשר להכניסו לפה.

אמר רבי יוסף ברוך לאנשי ביתו, "לא אכפת לי, הרבו על הדג בשמים עד שיפוג ירחו מעט, אלו הייתם יודעים מי הוא הדג הזה, הייתם מבינים אותי. מעידי בו כי היה מהאנשים הנאים".

פנים אחרת בעת שהניחו על שלחנו בהושענא רבא דג גדול, הפטיר הרבי באזני הקהל, "מה'בחור' הזה היתה לי ידיעה כבר בערב ראש השנה, שהוא על אם הדרך לבוא אלי".

בעת שהותו בצל הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זיע"א, שאלו רבי אליעזר, "שמעתי אומרים שיש לכם 'לאקס' לכל שבת ושבת". השיב הגיטער יוד, "עד הנה היה כף, ובטח יהיה פן גם להבא".

באותו ערב שבת היה מחסור בדגים, שאלו רבי אליעזר, "הכי גם בשבת זו יהא לכם לאקס", והוא השיב, "בעזר ה' יתברך יהיה פן", עבר כל היום ועדין לא נזדמן לו הדג, מפעם לפעם בא שליח מרבי אליעזר לשאל אם יש לו דגים, והשיב, "בטח יהיה עוד", בשעת הדלקת נרות שבת קודש הגיעו

שהמנהג לבדוק רק דובדבנים, בפרט פה בארצות הברית, אין צורך לחשש בפרות חיים מחשש תולעים.

לא הסכים עמו הרבי, ואמר לעיני הנוכחים, "נבדק פרי אחד, ונראה", הוציא תמר מהמגש, פתחו לעיני כל הקהל, והנה תולעת מתהלכת בתוך הפרי, הכל עמדו פעורי פה, ויהי לגס. (פליג מים)

להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל (יא מז)

לבית דינו של המנחת חנוף זצ"ל נכנס אורח מפולין הרחוקה, ובקש לקבל את פני הרב, משגכנס לחדר וראה את פני המנחת חנוף, נפל על פניו מתעלף. נבהלו הנוכחים, טרחו להעירו ולהשיב נפשו, והתענינו לפשר הדבר.

ספר האיש כי זכה לשפיע של עשירות, שנים רבות התנהג כיהודי פשוט בכל עניניו, עד שמתה אשתו ולקח שניה, היא הטעתו מדרך הטובה עד שהפך לפושע ולחוטא, בביתו בשלו נבלות וטרפות, ואף נתן פקודה שלא להניח לאיש לבוא אליו לצרכי צדקה.

יום אחד כשהלך לנוח קודם הצהרים, חלם שהוא מת והביאוהו לפני בית דין של מעלה, שם הראהו כל מעשיו הרעים, בית דין של מעלה וכסא הכבוד חופף עליהם, דנוהו בדינים ושפטים נוראים, לחיבו לגהנום ושאר ענשים מרים.

טרם גמר הדין הגיע למקום המנחת חנוף ואמר, "עזבוהו ויחיה עוד, המת אל תמיתוהו, כי יודעני בו שעוד יעשה תשובה",

היה יושב ובדק אותם, אף שקבר היו בחזקת שאינם מתלעים.

גם בעת שהכינו כמות נכבדה של דגים לסעודת מצוה, כגון בימי ההלולא של זקניו הרה"ק הדברי חיים זיע"א והרה"ק הדברי יחזקאל זיע"א שהיה טרח גדול בדבר ואף נמשך זמן רב, התמיד בבדיקתו.

לפני כל בדיקה היה אומר בקול גדול, "הריני מוכן ומזמן לקיים מצות אל תשקצו את נפשתיכם בכל השרץ השרץ' על הארץ, ולא בשרצי המים", אולי הוא כלל זאת במצות עשה לבדוק בסימני דגים, להבדיל בין טמא לטהור.

כאשר בדק את הדגים שהוכנו לשבת קדש, נכח במקום גיסו הרב נפתלי פרנקל זצ"ל שאמר כי זה כמה שנים אין חשש תולעים בדגים, מחמת ומכניסים חמר רסוס בכריכות הדגים, והוא משמיד את התולעים.

אמר לו הרבי, "נחזי ונראה", נטל דג, הפריד את סנפירו, והעלה על חוד הסכין תולעת. בקש להביא כוס מים והכניס לתוכה את התולעת, והנה תולעת חיה שטה במים, הגם שהדגים היו בחזקת שאינם מתלעים.

ספר ר' ליבוש פרנקל מברוקלין, כאשר הזדמן הרבי לניו יורק והתאכסן בצל קורתו, הגיעו חסידים ואנשי מעשה לבית, לשהות במחצתו ולהנות מזיו תורתו, והוא הביא כבוד לשלחו, מגש פרות.

כאשר התכבד אחד מהחבורה ולקח מהתמרים הלחים שהיו במגש, העיר הרבי כי לפני שאוכלים, צריך לבדוק האם אין בהם תולעים. במקום נכח רב מפרסם, שאמר

בתקנה לאכול את פריה ולשבע מטובה, אך אז הבחינו באדם העומד בלב השדה, והתיראו מפניו.

פניו כלם לצפור שידועה כאמיצה וחקקה, ובקשו הימנה לעוף אל השדה, ולגנב עבירו מעט צידה על מנת לשבר את רעבונו. ירדה הצפור האמיצה אל פני השדה, אך בראותה את האדם השומר, נתמלאה חלחלה, ופרחה מיד אל חברותיה, כך שוב ושוב ירדה והמריאה, ובכל פעם התקרבה יותר אל דמות האדם, עד שהבחינה שאין הוא זז כמלא הנימה.

אט אט התקרבה יותר ויותר, עד שהעזה ונגעה במצחו של האדם, משהבחינה שהמצח קר וצונן, ברור היה לה שאין זה אדם חי, אז שמטה באמצעות מקורה את כובעו של האישי, והזמינה את הלהקה לארוחה דשנה ממטעמי השדה, עד שפלו את כל תנובת השדה, לבעל הבית שיגע ועמל כה רבות, נותרו אך שרי הצפורים.

קך הם פני הדברים אצל יצר הרע, הרי הוא כאותה צפור נועזת, רואה את הנער שזה עתה נהיה בר מצוה, עם כל השאיפות הטוהרות, והוא מפחד לגשת אליו ולהכשילו בכל הרע והאסור.

מנסה היצר הרע שוב ושוב להתקרב מרחוק, ברגע שהוא מבחין שישנה קרירות אצלו ולו בדבר אחד, משהו מתחיל להצטנן, הוא מזמין את כל הצפורים, הם סרסורי היצר, שיאכלו וישבעו, יטמינו בחליו ובעברות, יכלו את כל הטוב שהיה בו, על כן יש להזהר תדיר, להתנהג בכל עת בחמימות של מצוה ובהתלהבות תורה. (מסילות גד)

אמרו לו שהזקן נשוי הפנים הממליץ טוב בעדו, מכהו כאב"ד טורנופול.

בתוך כך הקיץ מתנומתו, אף רשם החלום המבטית עדין עומד במוחו כאלו היה זה בהקיצו. מיד קבל עליו לשוב בתשובה שלמה, שבר כל הכלים שהיו ברשותו ורכש חדשים, והחל מתנהג בכשרות.

עתה נסע לראות פני הרב שהמליץ בעדו בפני בית דין של מעלה, בהכנסו לחדר, הבחין בצורתו הקדושה וראה שאכן דמות זו ראה בבית דין של מעלה, מרב בהלה, נפל תחתיו מתעלף. (אלף כתב אות תלח)

אל תטקצו את נפשותיכם בכל השרץ השרץ ולא תטמאו בהם ונטמתם בהם (יא מט)

פגש המחנך הדגול רבי גדל אייזנר זצ"ל, משגיח בישיבת חדושי הרי"ם בתל אביב, בנער בר מצוה, פנה ואמר לו, "הסכת ושמע מעשה שיהיה לך כהדרכה לכל חייד."

אדם שהחזיק בשדה גדולה, התירא שמה יפנסו אליה בעלי חיים ועופות, יאכלו מהפרות, ויכלו את פרי עמלו, הציע לו ידיו רעיון חכם, להציב בשדה "דחליל", ברזל בצורת אדם וכובע לראשו, דמו החיות והעופות לעצמם שאדם עומד בשדה, ויתיראו להכנס ולאכל מכל הגא לידם, והוא מהר לעשות כעצתו.

ביום מן הימים עברה להקת צפורים גדולה מעל שדהו, והיו הצפורים רעבות ביותר, יען לא בא אכל לפיהן מזה זמן רב. הן שמחו לראות ממרומים את השדה המניבה, והתכוננו לרדת ולפשט עליה,

מלוה מלכה

ספורים מהבעל שם טוב ורמלמידיו

בדרבו למחוז חפצו, חלפה מרפכתו של הרה"ק **הבעל שם טוב** זיע"א בעירו של **רבי יעקב יהושע פאלק** זצ"ל בעל **הפני יהושע**, הורה הבעל שם טוב לעגלון שיעצר לזמן מה, וצוה על תלמידו שלנהו, שלף ויודיע ל'פני יהושע' שהבעל שם טוב יושב כאן בעגלה, ומבקש מהרב לסור אליו לזמן קצר. **יצא** הפני יהושע אל העגלה, והבעל שם טוב הורה לו, "יש לכם כאן שוחט, תבדקו אחריו ותעבירו אותו מעבודתו", והמשיך בדרך. חשש הפני יהושע לאשר נצטוה, עקב אחר השוחט וגלה את מעשיו, והעבירו משחיטתו.

למחרת בבקר שלח הבעל שם טוב את משמשו שיקרא לרבי דב בער, כי רצונו לשוחח עמו על דבר מה, כשנכנס לבעל שם טוב, מצאו יושב וספר הזרה פתוח לפניו.

אמר לו הבעל שם טוב, "אומרים עליכם שאתם תלמיד חכם, אמרו נא לי פשט בדרבי הזרה הקדוש", עין רבי דב בער בדרבי הזרה, ולא אמר מאומה. אמר הבעל שם טוב, "אם אינכם יודעים, צריך אני לומר לכם".

פתח הבעל שם טוב בפרוש המאמר, והיתה אש מתלקחת וקולות וברקים כבמתן תורה, לאחר מכן אמר לו שייסע לביתו, ומשם יסע עוד פעם אחת לקארלסברד, ונתהיה לו רפואה שלמה.

בקש רבי דב בער את רשותו של הבעל שם טוב לשבות במחצתו, ואחר כך ישוב לביתו. אחר נסע לקארלסברד כאשר נצטוה, ובדרך סר לבית הפני יהושע, וספר על מדרגותיו וקדשותו של הבעל שם טוב הקדוש.

שאלו הפני יהושע, "ומה עם כל הקשיות של 'אין מרקדים ואין מטפחים', שהחסידים נוהגים בהם בשבת קדש". אמר לו, "עד עתה סברתי שהמדבר בגן אדם, והיו קשות לי כל הקשיות, אבל על מלאך, אין לי קשיות". אמר הפני יהושע, "אם כך, הרי אתם גם מבגים החבורה". (החנמה מא"ן)

כעבור זמן עבר הבעל שם טוב בשנית בעירו של רבי יעקב יהושע, ושלח לומר שהוא מבקש שיסור אליו, ושיזכירוהו שלפני זמן מה הוא הזהירו בנדון שוחט. **יצא** אליו הפני יהושע, והבעל שם טוב אמר לו כי הואיל והרה"ק **רבי דב בער ממעזריטש** זיע"א רגיל לעבור כאן, בדרבו למרחצאות קארלסבאד לרפואת רגליו, יאמר לו הפני יהושע שייסע אל הבעל שם טוב ושם תהיה רפואתו, ומיד המשיך הבעל שם טוב בדרך.

מסר הפני יהושע את דברי הבעל שם טוב לרבי דב בער בבקורו הראשון בעירו, אף הוא מאן לשמוע על כך, אמר לו הפני יהושע שגם דעתו היא שייסע, הואיל והדבר נצרך לרפואה, למרות הבקרת שיש להם על החסידים, שהם מרקדים ומטפחים בשבת ויום טוב.

קבל רבי דב בער את דבריו ונסע לבעל שם טוב, בהגיעו אליו החל הבעל שם

מילין קורין ויהודשים נפלאים מהוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצרא שליט"א

מִי־הָתָא

חֲזַתָּא

חֲזַתָּא דְאִוְרֵייתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

יסוד הקדושה שבישראל - בא באמצעות המצוות

מקיים המצוות כמו שאמרו בגמרא (ברכות ו). שהקב"ה מניח תפילין, ואמרו (שם ז). שהקב"ה מתפלל, ובירושלמי אמרו (ר"ה פ"א ה"ג): בנוהג שבעולם מלך בשר ודם גוזר גזירה, רצה מקיימה רצו אחרים מקיימים אותה, אבל הקב"ה אינו כן אלא גוזר גזירה ומקיימה תחילה, מאי טעמא ושמרו את משמרתני אני ה' (להלן כב ט), אני הוא ששימרתני מצותיה של תורה תחילה, ע"כ. העולה לנו מזה, שכאשר איש מישראל מקיים המצוות מתקדש הוא בקדושה עליונה שכן עושה את המצוה יחד עם הקב"ה כביכול, וזה מה שאומרים קודם כל מצוה 'אשר קדשנו במצוותי' שמקדשנו במצוות שהוא עצמו מקיימם.

ואפשר לומר שבכך משבח הכתוב את אברהם אבינו ע"ה באמרו (בראשית כו ה) 'עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתני מצוותי חוקותי ותורותי', שאברהם אבינו קיים כל מצוות ה' עד שלא ניתנו, ועשאו בבחינת 'מצוותי וגו', בידיעה והתקשרות בקב"ה שבעצמו מקיים המצוות. וזהו שאמר הכתוב 'והתקדשתם והייתם קדושים', הכיכד 'כי קדוש אני ה' אלקיכם', וכן אמרו 'קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם', ומה טעם יש בזה 'כי קדוש אני ה' אלקיכם', כלום יכולים אנו להיות כמותו כביכול. אלא שכאשר מקיימים ישראל את המצוה גם הקב"ה מקיים המצוה כנאמר 'כי קדוש אני' שכביכול הקב"ה מתקדש אף הוא במצוה זו, ואת המצוה הזאת קידש אותנו הקב"ה ונתנה לנו כדי להתקדש.

**'והתקדשתם' - בעשיית המצוות מוסיפין כביכול
כח בפמליא של מעלה כאמרו 'כי קדוש אני'**

קדושת המצוות מוסיפה קדושה בשימם, כמו שביאר הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב ע"ה על דברי רבותינו ז"ל (ב"ר צ ב): 'קדושים תהיו', יכול כמוני, תלמוד לומר 'כי קדוש אני ה' אלקיכם', קדושתו למעלה מקדושתכם. וביאר

כי אני ה' אלקיכם והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ולא תטמאו את נפשתיכם בכל השָׁרָץ הרמש על הארץ (יא מד). הנה יסוד הקדושה בישראל הוא באמצעות קדושת המצוות, שלכן מברכים לפני כל מצוה 'אשר קדשנו במצוותי' שעל ידי המצוות זוכים אנו לקדושה של מעלה. כלשון האלשיך הקדוש ע"ה בתורת משה (בראשית יח א): כמה מעלות טובות מקנה המצוה בעושיה, כי תקדשנו ותזככנו עד שיהיה כבריה חדשה, כנוסח ברכותינו 'אשר קדשנו במצוותי', כי על ידי מצוותי מתחדשים האברים העושים אותם, ועל כן הם רמ"ח מצוות עשה לעומת רמ"ח איברים ושם"ה מצוות לא תעשה כנגד שם"ה גידים.

וראה עוד שם (להלן טז ג): על כן לאדם אמר לטהר ולתקן את עצמו יקיים רתי"ג מצות הכוללים את כללות האדם, שהם רמ"ח מצוות עשה ושם"ה מצוות לא תעשה לעומת רמ"ח איברים ושם"ה גידים, כי בהן יקנו כל חלקי איכות טהרה וקדושה, כמאמרנו בכל נוסחאות ברכות המצוות 'אשר קדשנו במצוותי', שהוא כי על ידי מצוותי יתברך מתקן חלאת זוהמת חומרנו ומקדשו חלף עכירות איכותו.

וכן כתב בדרך זו בשל"ה (מס' תמיד נר מצוה): 'אשר קדשנו במצוותי וציונו', שכונת הברכות הללו הוא שאנחנו מברכין לשמו יתברך על כל טוב אשר גמלנו, שטיהר וקידש אותנו במצוותי הקדושות שהם קיום העולמות כנודע, ועל ידיהם אנו נקראים קדושים ונתקדש גופנו ונשמותינו, והם תכליתנו, לא זולת זה בשום ענין בעולם.

**'והתקדשתם' במצוות 'כי קדוש אני' ואף אני
מקיים המצוות**

ואומרים 'קדשנו במצוותי', כי מלבד שציונו וקידשנו באמצעות המצוות, עוד נוסף על כך שהוא עצמו מקיים איתנו את המצוות, ולכן נקראים 'מצוותי' דווקא, שהקב"ה

הראייה בדחילו ורחימו, כפי שאמרו צדיקים בכוננת הברכה 'אשר קדשנו במצוותיו, והקשו, הרי ברכה זו מברכים גם על מצוה אחת והיה לנו לומר 'אשר קדשנו במצוותו, אלא שכל מצוה יש להקדים יראה ואהבה דחילו ורחימו כדי שתעלה לרצון, לפיכך אומרים 'במצוותיו' לשון רבים גם על מצוות יראה ואהבה הקודמים למצוה. כך מובא **בתפארת שלמה** (לברכת התורה) שעל זה מברכים 'אשר קדשנו במצוותיו' שהן אהבה ויראה, 'וציונו' בפרטות על אותה מצוה שעומד בה. ומוסיף לבאר שכך משמעות הכתוב (דברים י יב) 'ועתה ישראל מה ה' אלקיך שאל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך וגו' ולאהבה אותו ולעבוד את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך', נמצא שכל מצוה גוררת עמה גם שתי מצוות אהבה ויראה.

כאשר ציוני ה' אלוּקִי - הדרגה המעולה בכוננת המצוות

מכל זה למדים אנו שאין באפשרותו של בר אנוש להשיג מה במהות המצוות וכוננתם, אך כאשר מבטל עצמו לרצון הבורא שאמר לקיים המצוה יכולה היא מצותו להיעשות בכל הכוונות הנשגבות במצווה. וכך דרש **בישמה משה** (ויצא ד"ה וידר) על אמרם ז"ל (ב"ק לח.) 'גדול המצווה ועושה יותר ממי שאינו מצווה ועושה', דהנה בכל מצוה יש כוונות ידועים ליחיד סגולה בכל דור, ויותר מזה אשר לא נודעו רק לרבי שמעון בן יוחאי וחביריו, ויותר מזה אשר המה לא נודעו רק למשה בחיר ה', ויותר עוד מהמה אשר עקבותיהם לא נודעו עוד לשום נברא, רק המצוה יתברך יודע מקומה. והנה העושה כאשר צוה הוא יתברך, אם כן מתקן בשורשו אף מה שנעלם מכל נברא, והיינו 'אשר קדשנו במצוותיו, והבן. אבל אם אינו עושה רק על פי שכל, אם כן הרי אינו יכול לתקן יותר ממה שהשכל מגיע. ועוד דכל דבר חוזר לשורשו, אם כן אם שורשו מן השכל, הרי אינו עולה יותר גבוה מן השכל, מה שאין כן אם שורשו מצוייו יתברך שמו. והיינו 'גדול המצווה ועושה', שגדול יותר ומוגיע יותר, והבן כי הוא נפלא בסיעתא דשמיא. ע"כ דברי ישמח משה, ודבר שפתיים אך למחסור.

בוה, 'קדושתו למעלה', הרי היא 'מקדושתכם', כיצד מתרבה הקדושה בשמים כביכול, ע"י קדושתכם. שכן בני ישראל בקיום המצוות מוסיפין כח בפמליא של מעלה כמו שדרשו בזוהר הקדוש (בא לב): מהנאמר (תהלים סה לה) 'תנו עוז לאלקים'. משכך מה שאומרים 'אשר קדשנו במצוותיו' בא לומר שקידש אותנו הקב"ה במצוות שבאמצעותם מוסיפים קדושה כלפי מעלה.

קדושת המשלח בשליח

ובביאור הדבר כיצד יתכן שאדם קרוץ מחומר יכול להוסיף קדושה כלפי מעלה כביכול ועוד ע"י מעשים גשמיים, נראה אור בדברי **הרה"ק בעל אבני נזר ע"ה** והובאו באמרי בנו **בעל שם משמואל ע"ה** (בא תרע"ו ד"ה ויאמר ובכ"מ), שהאדם הוא שליחו של הקב"ה לקיים תורה ומצוות בעולם הזה, וכמו ששלוחו של אדם כמותו (ברכות לד:). וכח המשלח בשליח וידו כידו, כן כביכול שלוחו של הקדוש ברוך הוא כמותו, ונחשב מעשה המצוות כמו כביכול הוא הפועל והעושה, עכ"ד.

וכתיב 'בצלם אלקים עשה את האדם' שבא לרמוז לאדם על תפקידו ושליחותו בעולם, שלכן נברא האדם בצלם אלקים שיהיה בו הכח בעצמותו להיות כמו המשלח הוא הקב"ה ששלח אדם לעולם הזה לקיים מצוותיו, ואז אכן נהיה האדם כמו הקב"ה כביכול כי שלוחו של אדם כמותו, וכן שליח הקב"ה נעשה כמותו עד שינצר בו צלם אלקים הדומה לבורא.

כשיודע האדם מזה יש לו להתמלאות בשמחה ואהבה בהתלהבות אש קודש שזוכה לקיים מצוות ה', הרי זה דבר נשגב שלא זכה לו שום ילוד אשה, ורק איש מישאל זוכה במעשי המצוות להתחבר לבורא יתברך ולהיות כביכול כמותו בצלמו כדמותו. מנגד, תתמלא הוא ביראת הרוממות בהעלותו על ליבו להיכן יכול להגיע אדם במעשיו ותאחזנו חרדה ופחד מהדר גאונו יתברך, שהוא עצמו האיש הקרוץ מחומר זוכה להיות כמותו יתברך. אשרינו שזכינו לכך.

ואף שאין לנו שמץ של השגה בקדושה עצומה זו, על כל פנים מן המעט שבמעט די לנו לגשת למצוות ה' בהכנה

מילתא דפליאה

דווקא באמצעה של התורה נרמז גדלותה של גמילות חסדים

ואת **שעיר המטאת דרש דרש משה** (י טו). איתא בגמרא (קידושין ל.) ש'דרוש דרש' הן חצי התורה בתיבות, והאות גימ'ל ש'בו'התגלח' היא אמצע התורה בפסוקים. כתב על כך **החיד"א** בספרו **נחל קדומים** (תורעי לג ז) בשם **ר"א מגרמיזא** שצירוף גימ'ל ש'בו'התגלח' עם דל"ת של 'דרש' הוא 'גד', ראשי תיבות 'גמול דלים', וזהו שהאות גימ'ל היא גימ'ל רבתי רמז שגמילות חסדים גדולה מכל מצוות התורה, וכן נרמזה גמילות חסדים בדל"ת של 'דרוש דרש' שבאמצע התורה בתיבות, רמז שהיא שקולה כנגד כל התורה שלפניה ושלחאריה.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

ואם אינו מוצא שום תועלת רוחנית במעשיו יפרוש מאותו מעשה כי לא לרצון יהיה לו, ובזה יבואר הכתוב **זה הדבר אשר ציוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה'**, אם במעשיכם יתרבה כבוד ה' וירא עליכם, בזה תדעו כי זהו הדבר אשר ציוה ה' לעשותו.

מצוות ה' במסירות נפש נותן

באדם חיות חדשה

וַיִּקְחוּ בְנֵי אֱהֲרֹן נֹדֵב וְאֶבְיָהוּא אִישׁ מִחֲתָתוֹ וַיִּתְּנוּ בָהֶן אֵשׁ וַיִּשְׂימוּ עָלֶיהָ קִטְרֹת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי ה' אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם. וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי ה' (י' א-ב).

כל מצוה שאדם עושה צריך הוא לעשותה בדבקות לה' יתברך, כמו שנאמר (דברים י' כ) 'ובו תדבק', 'ואתם הדבקים בה' (שם ד ד), ובאמת ראוי היה שתפרח ממנו חיותו מחמת דביקותו בקיום המצוה, אכן כאשר מקיים מצוות כרצון וציווי ה' יתברך, אזי סגולת המצוה מגינה עליו שלא יארע לו מאומה, ואדרבה נאמר בו 'וחי בהם', כי המצוה היא הנותנת בו חיות חדשה בעולם.

חיות המצוות מכוח צווי ה'

אכן כל זה הוא במצוות אשר צווה ה' לעשותם, אבל המקיים מצוות שלא הצטווה עליהם, אף אם כוונתו לשמים אינו זוכה לסגולת המצוה המצילה את מקיימיה, כמו נדב ואביהוא שנאמר בהם **ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא ציוה אותם**, כי מחמת שהיו מעשיהם ללא ציווי ה', לא הייתה סגולת המצוה מגינה בעדם, ואף שהגיעו למדרגות נעלות עד מאד ולדבקות בה' יתברך, מכל מקום לא זכו להבטחת התורה 'וחי בהם', ופרחה נשמתם בדביקות ומתו.

מעלת המצווה ועושה

וזהו שאמרו חז"ל (ב"ק לח.) גדול המצווה

המשך בעמוד הבא

קיום רצון ה' אף בלי טעם והשגה

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה' תַּעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד ה' (ט ו). הקשו המפרשים מהו 'זה' הדבר אשר ציוה ה' שאינו אומר מהו הדבר, וכל אחד תירץ לפי דרכו. שבעים פנים לתורה ואענה אף אני חלקי: ידוע כי אם יעשה אדם בתחילת דרכו את המצוות בכוונות הנכונות עלול להגיע למצב שימנע חלילה מעשיית המצוה, כי יראה עד כמה גדולה היא המצוה ועד כמה יש לו להכין ליבו ונפשו אליה, ואמור יאמר לנפשו קשה מאוד הדבר לעשותו כראוי וכיאות.

לכך באה תורה במתק דבריה ואמרה **זה הדבר אשר ציווה ה' תעשו** תחילה יש לו לאדם לעשות המצוה בלי הבנה, ורק מחמת שזה ציווי ה' הוא הגורם לעשייתו כאמרו **זה הדבר אשר ציווה ה'** ולכן כך תעשו. לאחר מכן שיבוא שערי המצוה ויעשנה בשלימות כרצונו יתברך, שוב יקוים בו **וירא עליכם כבוד ה'**, שיבין מהות ופנימיות כל מצוה בבחינת 'כבוד ה' הנמצא בעשייתה.

אם נעשה ממעשיו ראיית כבוד ה' אות

הוא כי זה הדבר שציווה ה'

עוד קיבלנו מרבנו **הקדוש הבעל שם טוב ע"ה** בשם **הרמב"ן ז"ל**, לימוד ודרך להכשיר מעשיו לרצונו יתברך. מה יעשה אדם וידע כי אכן אלו המעשים הם רצון ה'. על זה קיבלנו עצה מובהקת זו, כשהאדם מסופק במעשיו אם רצויים הם במרום אם לאו, ואינו יודע להכריע בדעתו באיזו דרך יבחר ויהיה בה נחת רוח לבוראו, יסלק מנפשו כל צד הנאה עצמית שעלול לצמוח לו מאותו מעשה, ואז יזכה לבוא אל האמת, ומן השמים יסייעו בידו להודיעו האם כשר ונכון הוא אם לאו.

ובאמת ראוי לו לאדם להיזהר שלא לעשות שום מעשה שאין בו משום רבוי כבוד שמים בעולם,

שתלמיד חכם שרוי בתוכה כאילו נהנה מזיו השכינה' (ברכות סד.).

כמו כן טובה שתיית היין בסעודת הודיה על ניסי ה' עם האדם, ונרמז בכתוב **ולא תמותו** היינו כשניצל ממוות. **חוקת עולם** רמז לברית מילה שהוא 'חק בשארו שם' (ברכת המילה), **לדורותיכם** סעודת נישואין שהוא בכדי להעמיד דורות. **ולהבדיל בין הטמא ובין הטהור** זו סעודת פורים שמצותה עד דלא ידע להבדיל בין 'ארור המן' ל'ברוך מרדכי' (מגילה ז:). **ולהבדיל בין הקודש ובין החול** רמז לקידוש והבדלה. **ולהורות את בני ישראל את כל החוקים** רמז לסעודות מצוה שעושים בסיום התורה, ובכל סעודות אלו מצוה לשתות יין.

כשעושים רצון ה' מתמלאים שמחה ללא צורך בשתיית יין

נראה להוסיף בזה על פי ביאורו של הרה"ק **רבי שמחה בונם מפרשיסחא ע"ה** שהוקשה לו מדברי המדרש על הפסוק 'יין ושכר אל תשת' אומר המדרש (ויק"ר יב ג) זהו שכתוב (תהלים יט ט) 'פקודי ה' ישרים משמחי לב', ויש להבין מהו הקשר בין שני מקראות הללו. ותירץ, דהנה יש להבין מדוע נאסר על הכהנים לשתות יין הרי על היין נאמר (שם קד טו) 'ויין ישמח לבב אנוש', ועבודת ה' ראויה היא שתהיה בשמחה.

אולם הכהן אינו נדרש ליין המשמח כי כאשר נצטווה לא לשתות יין אם כן בכל עת מניעתם מן היין הם מקיים מצות ה', והלא על מצות ה' נאמר 'פקודי ה' ישרים משמחי לב', אם כן אינם צריכים להגיע לעצת היין כדי להגיע לשמחה, אלא כבר ברגע שמקיימים רצון משמחים הם את לבבם ושוב יכולים לעבוד עבודת הקודש בשמחה.

מכאן נלמד לכלל עבודת ה', שאיננו נדרשים לעצות חיזונית כדי להגיע לשמחה של מצוה, כי 'פקודי ה' ישרים משמחי לב' והעושה אותם יחוש שמחה אמיתית שנמשכת לתמיד ונהרה תאיר פניו בעת עסקו בעבודתו של מקום כפי שהצטווה מהקב"ה יתעלה שמו לעד, אמן.

ועושה ממי שאינו מצווה ועושה, כי כאשר האדם עושה המצוה מחמת שהוא מצווה ועומד, הרי הוא מבטל דעתו לדעת התורה ובכוחו להגיע לכוונת המצוה בשורשה, והמצוה עולה לרצון ולנחת רוח, ובכך הוא מקיים את נוסח הברכה 'אשר קדשנו במצוותיו', שמקיים את מצוות ה' יתברך כציוויים, ובוהו יכול האדם לקיים את המצוה בשלימות ללא חשש, וביכולתו להגיע לדביקות נפלאה ללא חשש נזק שתצא נפשו ח"ו. אבל זה שאינו מצווה על המצוה, הוא מפחד וחושש לעשות את המצוה בשלימות שמא תפרח נשמתו בדביקותה, וזהו שאמרו גדולי המצווה ועושה' שזוכה להשלים כוונת המצוות ללא שום חשש.

רמז לענין הימים שבהם מצוה לשתות יין

יין ושכר אל תשת אמה ובניד אמה בבאכם אל אהל מועד ולא תמתו חקת עולם לדורותיכם. ולהבדיל בין הקדש ובין החל ובין הטמא ובין הטהור. ולהורות את בני ישראל את כל החקים אשר דבר ה' אליהם ביד משה (י ט-יא).

בשם הרה"ק **רבי צבי הירש מזידיטשוב ע"ה** מובא כי בפסוקים אלו יש למצוא רמז לענין הימים שבהם מצוה לשתות יין, שבזמנים אחרים כבר הגדילו בספרי מוסר להזהירנו משתיית יין עד שכתב **באורחות צדיקים** (שער השמחה) ויש עוד שמחה מעורבת, המפלה עשן לכל המצוות והמשכחת יראת השם, יתברך, מלכות בני אדם, כגון: אלו המשתכרים ושמחים בבית המשתה, ואחרי השמחה הזאת תוגה, כי הרבה קלקולים באים מתוך המשתה.

וכן נדרש בפסוק: **יין ושכר אל תשת** רק כאשר **אתה ובניך** רמז לליל הסדר בו מצווים 'הגדת לבנך', וכן שבתות וימים טובים שבהם מסובין הבנים עם האבות לסעודת השבת והחג. **בבואכם אל אוהל מועד** רמז לעת שזוכים להסב בסעודתם של צדיקים שעליהם נאמר (יחזקאל מא כב) 'זה השולחן אשר לפני ה', וכל הנהנה מסעודה

מילין יקירין

פרקי הדרכה ועבודת ה' על סדר הפרשה

הגאווה והשפלות בעבודת ה'

ואנו אנה נפנה ונדע הדרך נלך בה והמעשה אשר נעשה.

על האדם לעבוד את ה' בכל כוחותיו ואף במדות המגונות

אור לדברינו נראה ונביט בדברי הרה"ק רבי חיים מטשערנוביץ' ע"ה שכתב **בבאר מים חיים**, דהנה אמרו חז"ל (ברכות נד.) 'זאהבת את ה' אלקיך בכל לבבך' (דברים ו ה) בשני יצריך, ביצר טוב וביצר הרע. ויש להבין דברי חכמים וחידותם, הכיצד שייך לעבוד את ה' ביצרו הרע, יותר שייך שלא לעבוד את ה' בדברי היצר הרע, בכך שנשמר מפיתוייו, ועל זה כתב **הבאר מים חיים** (משפטים ד"ה ואם) שהכוונה בדברי חז"ל שיקח האדם את כוחות היצר הרע ויעבוד בהם את ה'.

כי הנה כוחות היצר הרע שהם התאוה, החמדה והקנאה, והבערת האש בלב לחפצי העולם לתאוות ולמחמדי עולם הזה, עוד כסף וזהב, עוד מלבושים, עוד כבוד, עוד מאכל ומשתה וכדומה, את כולם אם יקחם האדם לעבודת בוראו מה טוב ומה נעים, והוא שיתעלה ויחמוד בכל יום ויום לעוד אהבה לה', עוד יראה, עוד תורה, עוד מצוות, עוד הגרמת תענוג ונחת רוח לבורא עולם ולשכינה הקדושה ולכל העולמות הקדושים וכדומה. והקנאה להתקנאות במי שהולך בדרכי ה' יותר ממנו לעשות גם כן כמוהו, והזריות והחשק בחיות בוערת כרשפי אש שלהבת יה לרדוף תמיד אחרי מצוותיו יתברך באהבה ושמחה בזריזות רב, ולא יעצרנו גשם ושלג וקור וחום מלעשות מצוותיו בכל פרטותיהן על צד היותר יפה ונאה.

כשיבין גדלות מעשיו והשפעתם בכל העולמות יעשה המצוות ביתר שאת

ואפילו במידות המגונות כמו גאווה יקח אותם לעבודת ה', הכיצד. כי כאשר האדם רוצה לעשות מצוה או לעמוד להתפלל, הנה אם ידמה בנפשו

ואת שְׁעֵיר הַחֲטָאת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה (י טז). נאמר במסכת סופרים (פ"ט ה"ב): 'דרוש דרש' חצי תיבות של תורה, 'דרש' סופה, 'דרש' ראשה. כלומר, 'דרש' הראשון בסופה של שורה בספר תורה, ו'דרש' השני בראש השורה שאחריה. ביאר בזה **במגלה עמוקות** (ואתחנן אופן ט) בטעם שנכתב 'דרש' האחד בסוף השורה והשני בתחילת השורה: ומזה הטעם כותבים בספר תורה 'דרש דרש משה', מלת 'דרש' אחד צריך לכתוב בסוף השיטה, ו'דרש' השני בתחילת השיטה, הלוודיע לאדם שאין קץ וחקר לדרשות התורה וסודותיה, כשהשלים האדם הדרש והוא חושב שכבר השלים ההשגות ובא עד סוף תכונתה, חוזר ומתחיל בראשית, לכן מלת 'דרש' שני בתחילת השיטה לאחריה הלוודיע שהוא מתחיל בראש.

הרי לנו שכאשר ניגש אדם לעבודת ה' ולעוסק בתורתו הקדושה יש לו לבוא בהרגשה שעדיין לא השיג מאומה ועדיין עומד הוא בפתח, ואף אם חושב שהשיג מה בידיעתה, ידע כי עמוקה היא מארץ מידה ורחבה מני ים, וככל שהשיג עדיין עומד הוא בהתחלה.

מתי יש לעבוד בשפלות ומתי בגאווה בבחי' בשבילי נברא העולם

יש לעיין היטב בדברים אלו, שמצד אחד רואים עד כמה על האדם להרגיש עצמו בפתח ובשפלות, וכגון מה שאמרו בשם הרה"ק החוזה **מולבלין ע"ה** שאמר על עצמו 'אין גרוע בעולם כמותי, אפילו אם יאמר לי מלאך השם שאני צדיק, איני מאמין לו. ואם יאמר לו הקב"ה בעצמו שאני צדיק, אאמין לו על אותו רגע ולא יותר, כי בנקל לדחות לשאל תחתית חס ושלום, ועוד כיוצא בזה. ומצד שני ידועים דברי חז"ל (סנהדרין לו.) 'חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם' וכן כיוצא בזה הרבה מאמרים. ובוודאי אלו ואלו דברי אלקים חיים,

ראויה ומתבקשת, ובזה נמצא כי עובד את ה' גם היצר הרע וכוחותיו, ונעשה היצר הרע עצמו לסביבה הגורמת לעבוד את ה' ביתר שאת והידור. ועל זה נאמר (דה"י ב' יז ו') 'ויגבה לבו בדרכי ה'.'

הגאווה הרצויה היא רק קודם המצווה אבל לאחריה ידע שלא עשה מאומה

מכאן חוזר הבאר מים חיים ליישב הסתירות שהבאנו בתחילה, כאשר מצד אחד על האדם להרגיש בשפלותו עד שאמר החוזה מלובלין ע"ה שאף אם יבוא מלאך לומר לו שעבודתו חשובה לא יאמין לו, ומה נענה אחריו אזובי הקיר. הרי לנו דרך אחת לפנינו, שיחזיק האדם כאילו לא פעל ועשה מאומה בעבודת ה', כיצד נוכל אם כן להתמלאות בגאווה דקדושה בגודל מעשינו והשפעתם בכל העולמות, כפי שראינו זה עתה עד כמה יש לו לאדם לדעת עד כמה גדולים הם מעשיו וכמה גבוה מגיע כל אחד מישראל.

על כך ממשיך הבאר מים חיים בדבריו: רק שזה הוא הכל קודם עשיית המצוה והתורה והתפילה שצריך שיגבה לבו בכדי לעשותו על צד היותר טוב, אבל בעת העשייה ומכל שכן אחר העשייה ח"ו ח"ו שידמה בנפשו כי כבר עשה איזה עשייה, כי הלא 'מי יאמר זכיתי לבי' (משלי כ ט) וגו', ומי עבד את ה' יתברך כראוי לעבוד לאלהי עולם ה' אשר אין קץ ואין חקר לגדולתו. רק שה' יתברך ברוב רחמיו וחסדיו מקבל באהבה וברצון את עבודת האדם אם עובד אותו על כל פנים כראוי לפי כוחו ותבונתו. אבל שידמה האדם כי יצא ידי שמים באיזה פעולה ועשייה, הרי לא נגע עדיין בלבו ואהבת ויראת ה' כלל וכלל. כי העומד בהיכל המלך אף אם יעשה להמלך כל מיני עשיות בכוחות גדולות עד מיצוי דם נפשו, לא לכלום נחשב בעיניו נגד גדולת המלך, ותמיד חומד ומשתוקק לשרת אותו עוד מאין הפוגות, והכל בהכנעה גדולה ובאימה ויראה ואהבה כנודע לטועמי עבודת שמו יתברך אפס קצוהו.

שכל מצוותיו ותפילותיו כמעט לריק הם ח"ו ואינם פועלים כלום, אזי ממילא לא ידקדק בהן לעשותם כראוי ולכוון מוחו ולבו אליהן כי לא נחשב אצלו אם יעשה או לא, למיעוט ערכן לפי דעתו. וכמה פעמים לא יעשה כלל איזה מצוות מן המצוות אחת או שתים למיעוט חשיבתן בעיניו.

אבל אם יאמר האדם בליבו כי הלא השפעות כל העולמות וחיותם וברכתם תלוי בתפילתי ומצוותי ותורתי וכמאמר חז"ל ש'חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם' וכו', וממילא כמה תענוג ונחת רוח מגיע לבוראנו ברוך הוא וברוך שמו מזה כשמתברכין כל העולמות וכמה קישוטין וייחודי השכינה תלוי במצות אדם מישראל, אז לא יהיה קל בעיני מצוה אחת ממצוות התורה וכארי ישאג וכנשר ידאה לרוץ אולי יזכה לעשות אחת ממצוות האל.

כשיודע ערך מעשיו לא יחטא

וכן להיפך מועילה הגאווה שידוע השפעת מעשיו, כי כאשר ידע בנפשו שאם ח"ו הוא עושה איזה מעשה אשר לא יעשה ח"ו ח"ו הרי הוא מורד בה' אלקיו, ופוגם בשמותיו הקדושים הנוראים, וממעיט בחינת השפע והברכה מכל העולמות כולם וכו', יירא ויפחד וירתת מלעבור עבירה כל שהוא כמות שהיא שלא יעבור עליו כל אלה, ויראה לייחד את לבבו ומחשבתו ודיבורו ומעשיו וכל תנועותיו והרגשותיו שיהיה הכל ביחוד אליו יתברך באמת ובתמים בלי שום מחשבת פסול חלילה, באופן שלא יחשוב בשום מחשבה ולא ידבר שום דיבור ולא יעשה שום עשייה ולא יזוז בשום אבר כי אם מה שנוגע לעבודתו יתברך או לדבר הגורם לעבודתו, וכשיראה דבר שאינו לגרם עבודתו יתברך מיד הוא פורש כי יודע בנפשו כל אלה כמה החטא גורם ככל הנזכר. אבל אם ידמה לו בנפשו שאין עשייתו פועל כלום, ממילא גם כן לא יהיה נזהר כל כך מן העבירה כי נדמה לו מה בכך אם לא יהיה נזהר כל כך.

הרי לנו כי הגאווה במקום מצוה

י"א לאור ע"י מנחם אור לוישינסקי
 © כל הזכויות שמורות
 אין להעתיק או לנעוץ ללא אישור
 מפורש בכתב ממנחם אור לוישינסקי
 מייצוב ועיבוד: שוקי קנר

פרשת שמיני

מלמד להועיל

בצעירותו של הרה"ק רבי חיים מטשורנוביץ זיע"א, בעל 'באר מים חיים' ו'סידורו של שבת', היה הרבי מוצא את פרנסתו הרוחנית והגשמית כמלמד תינוקות של בית רבן בעיר הורדנאק שבמערב אוקראינה. פרנסה מועטת ומצומצמת הייתה זאת, שכן שכרו היה מועט מאוד, ואף את אשר הגיע לו לא היה חלילה תובע ומבקש מהורי הילדים. מסתפק במועט שבמועט, ושמו בחלקו. עיקר כוונתו של הרבי בעבודה זו של המלמדות לא הייתה אלא לפי שביקש הרבי להשפיע מזיו אורו ולהקנות תורה וחסידות לצעירי הצאן שעוד לא טעמו טעם חטא, ואכן חפץ ה' בידו הצליח ותלמידיו היו שותים בצמא את דבריו, עולים ומתעלים בארחות צדיקים ונתיבות יושר.

חלפו להם הימים והשבועות עד שהגיעה פרשת ראה. יושב היה הרבי עם תלמידיו ומלמדם מקרא שכתוב בפרשת השבוע אודות מצות הצדקה (דברים טו י-יא): 'נָתַן תִּתֵּן לוֹ וְלֹא יָרַע לְבָבְךָ בְּתִתְּךָ לוֹ כִּי בְּגִלְל הַדְּבָר הַזֶּה יִבְרָכְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל מַעֲשֶׂיךָ וּבְכָל מִשְׁלַח יָדְךָ. כִּי לֹא יִחְדַּל אֲבִיוֹן מִקְרָב הָאָרֶץ עַל פְּנֵי אֲנָכִי מִצָּרָה לֵאמֹר פָּתַח תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ לְאֲחִירֵי לַעֲנִיָּה וּלְאֲבִינֶיךָ בְּאֶרֶץךָ. תְּחִילָה הַסְבִּיר הַרְבִּי פְּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא עַל חֲשִׁיבוֹת וּמַעֲלַת מִצְוֵה זֶה שֶׁל צְדָקָה וְחֹסֵד, וְתִיכֵף לֵאחֲרַי מִכֵּן פָּנָה הַרְבִּי וְהִקְרִיא בְּאֲזֵנֵיהֶם אֶת דְּרַשְׁתוֹ חז"ל הַמוֹבָאֵת בְּרַש"י עַל אֲתָר: **נָתַן תִּתֵּן לוֹ - אֲפִילוֹ מֵאָה פְּעָמִים.**

ביקש איפוא הרבי להנחילם דרשה זו, למען יעמדו ימים רבים במדעם וכשיגדלו יהיו הדברים חקוקים על ליבם ונפשם, לקיים זאת הלכה

למעשה, והחל חוזר על דברי חז"ל הללו שוב ושוב תוך כדי שהוא חוזר ומסביר להם את ההוראה הברורה המצויה כאן בדברי חז"ל: חובה על כל אדם ואדם לחזור ולתת צדקה שוב ושוב, ואפילו אם היא זה מאה פעמים ויותר. הא כיצד? בא העני ונתת לו צדקה, והנה הוא חוזר שוב ומבקש צדקה, עליך לתת לו. גם אם יבוא פעם אחר פעם, סמוך ונראה זה לזה, עדיין המצוה במקומה עומדת, לתת לו צדקה בשמחה ובנפש חפצה.

בהתלהבות רבה חזר הרבי ושינן את דברי חז"ל עד שכמעט נתקיים אף בו 'אפילו מאה פעמים'. שונה היה פרקו זה מאה פעמים, והוסיף למאה ואחד, והתלמידים מביטים ברבם כשהם משתוממים על החזיון הנפלא לעיניהם, כיצד רבם דבוק במאמר חז"ל והוא משננו שוב ושוב.

בין התלמידים נמנה נער כשרוני ונבון, שגם קורטוב של שנינות יתירה ניתנה בו. הגם שיודע היטב היה את משנתו, עדיין לא היה מתנזר ממעשי קונדס למיניהם. בחריפותו יודע היה לשוב לבבות ולעשות מעשים עליזים שהכניסו רוח חיים צעירה בין חבריו הנערים.

עתה, משראה את התלהבותו הגדולה של הרבי סביב דרשת חז"ל זו החל הילד לתת אל ליבו את משמעות הדברים ולהתבונן בהם על משמעותם המעשית בחיי היום יום, ורעיון למעשה קונדס נוסף עלה במוחו. היה הילד מצטייר לעצמו מחזה בו הלכה זו של 'נתן תתן' - אפילו מאה פעמים' נעשית: הנה עומד אדם בבית הכנסת ועני מקבץ נדבות פושט את ידו ומבקש ממנו צדקה. נענה האיש לבקשת העני ומוציא לו מארנקו מטבע אחת ונותן לו במאור פנים. כיצד יגיב האיש אם לאחר שתי דקות יחזור העני

לא עשה, אולם היות ונאמנו דבריו, פתח את ארנקו והוציא לו מטבע כסף חשובה.

נטל הנער את המטבע בידו, אלא שבמקום לצעוד אל ביתו של הרבי, רץ אל כיכר השוק, שם נכנס אל חנותו הקטנה של חלפן המטבעות וביקש ממנו לפרוט את המטבע למאה פרוטות של נחושת. החלפן הסכים ברצון, והנער הכניס את המטבעות המצלצלים אל שקית נייר קטנה שהביא עימו.

עדיין לא היו רגליו של הנער מוליכות אותו אל בית המדרש. כנער שובב הוא הכיר היטב את קבצני העיר ושאר מיני ארחי פרחי שקבעו את מקומם בכיכר השוק. אחד מהם היה איש כלבבו, והוא ניגש אליו ואמר לו: הנה לפניך הזדמנות פז להרוויח סכום הגון ללא כל מאמץ. הקבצן לא האמין למשמע אזניו כשהנער טווה באזניו את התוכנית המפורטת, אלא שהנער היטיב לשכנעו שאם לא יועיל לא יזיק, ובוודאי שעדיף לו לנסות ולקיים את אשר הוא אומר לו, מאשר לשבת בחוסר מעש בכיכר השוק.

לאחר שהנער סיכם עם הקבצן את פרטי תוכניתו, עטה הנער על עצמו ארשת תמימה ביותר ופנה אל ביתו של הרבי, שם הקדים ונתן לו את השקית מלאת המטבעות, תוך כדי שהוא מתנצל בפניו שאין זה מטבע כסף כהרגלו של אביו מימים ימימה, אולם תנוח דעתו של הרבי, שכן מאה מטבעות של נחושת יש כאן, והם שווים כמטבע כסף לכל דבר.

לאחר כמה דקות, כשהתקבצו ובאו כל התלמידים, פתח הרבי את סדר לימודיו כשהנערים כולם מקשיבים בעניין רב. רק מיודעינו היה נתון במתח פנימי, מחריש לדעת מה יעלה בגורל התוכנית המרתקת שהכין, האמורה להתחיל זה עתה ממש.

עוד הנער נתון בהרהוריו ודפיקה נשמעת על הדלת. הרבי פותח את הדלת הסמוכה לו,

ויבקש ממנו שוב? יהיו כאלו שיתנו מטבע נוסף, אך רוב האנשים יסמנו לו כי כבר נתנו לו. אם הוא יחזור ויבקש פעם שלישית, כבר יהיו כאלה שיתרגזו על העני. ככל שיוסיף העני ויבקש שוב ושוב, סיכוייו רבים לקבל גערה שכזאת שתבהיר לו כי יואיל נא לחדול מהטרדה זו.

כל זה, חושב הנער לעצמו, הוא אפילו אם העני מבקש רק חמש או שבע פעמים, אולם האם ייתכן דבר כזה שבו עני יחזור ויבקש 'אפילו מאה פעמים' מאותו אדם בזה אחר זה והוא יקבל ממנו צדקה במאור פנים?! הנער לא הצליח לצייר מאורע שכזה בעיני רוחו. ככל שהעביר לנגד עיניו את האנשים הסבלניים ביותר בעירו, הרחומים והחנונים, ברי היה לו שאף אחד מהם לא יצליח לעמוד בנסיון כזה אפילו הרבה פחות ממאה פעמים.

והנה, ממשיך הנער ומהרהר, הרבי כאן עומד ודורש לפנינו בהתלהבות רבה שכזאת על מצות הצדקה והוא חוזר שוב ושוב על דרשת חז"ל עד שנראה כי הוא אכן מצוי בפועל במדרגה רמה ונשגבה זו. האם אכן כך פני הדברים? האם דבריו הם מהשפה ולחוץ גרידא או שהוא מסוגל לקיים זאת הלכה למעשה?

היו הרהוריו של הנער טורדים אותו עד שפחז עליו יצרו הילדותי. נמנה איפוא וגמר כי עליו לבדוק זאת בעצמו, ומוטב יהיה אם זה יתרחש לנגד עיני שאר הנערים הלומדים יחד עימו. כך יראו כולם האם הרבי שלהם הוא גם נאה דורש וגם נאה מקיים.

מדי ראש חודש היו הורי התלמידים שולחים עם בניהם את המשכורת החודשית של המלמד. היו כאלה שאיחרו ביום או יומיים, והיו כאלה שאיחרו עוד יותר מכך. אביו של נער היה מהמדייקים, וכשהגיע ערב ראש חודש ניגש הנער לאביו והזכיר לו לתת בידו את הכסף עבור המלמד. האבא משך בכתפיו כתוהה אודות כך שבנו טורח להזכירו על כך, דבר שמעולם

נדוע לו לאותו קבצן שהרשות נתונה בידו לחזור ולבקש צדקה אפילו מאה פעמים.

היחיד שידע את הסוד היה מיודעינו, הנער הקונדס שתכנן את כל המאורע. בתוככי לבו הוא היה משוכנע שהמקסימום שיצליח העני לקבל יהיה עשרה מטבעות נחושת, פחות או יותר. גם זהו סכום יפה המצדיק את בואו של הקבצן מכיכר השוק אל ביתו של הרבי. אלא שלנוכח עיניו הקמות של הנער התרחש הפלא הגדול: פעם אחר פעם, בהתמדה רצופה, נתן הרבי את כספו לצדקה, מבלי שניכר עליו כל תרעומת או כעס, עד למאה פעמים, שם אזל כספו.

ככל שהתקדם התעלול הבין הנער כי עשה טעות גדולה, אך עצם ההתרחשות הממה אותו. כך שבמקום לצאת אל העני ולבקשו כי יחדל ממעשיו הוא נותר על מקומו אובד עצות, עתה, כשהעני יצא בפעם המאה עם המטבע האחרונה שקבל מהרבי, תפס הנער כי למעשה הוא עשה עוול נורא למלמד, כשכל הכסף שהיה אמור לשמשו לפרנסת משפחתו עבר אל ידו של הקבצן. באותם רגעים הוא פרץ בבכי רב והודה בפני המלמד כי ידיו במעל הזה.

תוך כדי שדמעות חונקות את גרונו סיפר הנער למלמד את כל פרשת הכסף: כיצד הוא נטל את מטבע הכסף שנתן לו אביו ופרט אותו למאה מטבעות של נחושת, כשלאחר מכן הוא שכנע את הקבצן לבוא ולבקש צדקה מאה פעמים, כשבכך יאה זה 'מבחן פומבי' האם הרבי אכן מוכן לקיים בעצמו את דרשת חז"ל של 'נתן תתן - אפילו מאה פעמים'. בכנות רבה, אמר הילד כי לא האמין שאכן כל הכסף יעבור אל ידו של העני, ועתה הוא מבקש את סליחתו של הרבי על מעשה זה, ומתחייב הוא לאסוף פרוטה לפרוטה מכל דמי הכיס אשר לו כדי להביא לרבי את כל מטבע הכסף המגיע לו.

והנה דמותו של העני בפתח, מושיט ידו ומבקש לקבל צדקה. הרבי האיר פניו לעני, פתח את מגירת השולחן שם הניח את שקית המטבעות שקיבל לא מזמן, הוציא ממנה מטבע נחושת ונתן בידו של העני. לא חלפו שתי דקות ועל הדלת שוב נשמעת דפיקה. הרבי פותח את הדלת, והנה שוב אותו עני עומד לקראתו כשהוא מושיט את ידו לקבלת צדקה. הרבי הביט עליו בטוב לב, פתח את המגירה ונתן בידו מטבע נחושת נוספת.

למותר הוא להאריך בדברים, אולם מחזה זה חזר על עצמו שוב ושוב לנוכח עיניהם הבלתי מאמינות של כל הנערים. פעם אחר פעם דפק העני בדלת, הושיט את ידו לצדקה, והרבי במאור פנים שלא הועם לרגע דלה עוד מטבע ועוד מטבע ונתן לעני. אחרי כל פעם ניסה הרבי לחזור לתלמודו ולהמשיך את שיגרת הלימוד, אך הדבר לא עלה בידו. העני כמעט ולא נתן רווח להתבונן בין דפיקותיו על הדלת, ועד שלא נסגרה הדלת אחריו הוא כבר חזר ודפק פעם נוספת עם אותה הבקשה.

מאה פעמים, אחת לא פחות, ביקש העני צדקה מאת הרבי, ובכל פעם הוא קיבל מטבע במאור פנים כאילו הייתה זו הפעם הראשונה. אף קמט קל של רוגז או פליאה לא נראה על מצחו של הרבי, אדרבה, שמחה של מצוה ושלווה פנימית מיוחדת הייתה נסוכה על פניו המאירות במשך אותה שעה ארוכה שהעני הטריד אותו שוב ושוב בבקשת צדקה.

התלמידים לפי תומם חשבו על העני שנסתרה עליו דעתו, כי מה היה לו לכך שהוא חוזר ומבקש צדקה שוב ושוב. הם גם זכרו היטב את אשר רבם לימדם אודות מעלות הצדקה שעליה דרשו חז"ל 'נתן תתן - אפילו מאה פעמים', וראו בעיניהם כי לא זו בלבד שרבם הוא נאה דורש הנה הוא גם נאה מקיים, עד כי לא יאומן כי יסופר. אלא שאף אחד מהם לא הבין מהיכן

ושכר אל תשתה', התורה היא הנקראת יין (זוהר הקדוש ח"א רלט:), וכן שה"ינ' עולה בגימטריא שבעים, כהתורה הנדרשת בשבעים לשון. וכך הוא שנאמר לו: **המורה לתלמידים אל ילמד תורה באופן שהוא כשתיית יין בשכרות, כאדם שיכור התועה מדרך החיים ואינו מבחין ומבדיל בין טוב לרע, כך גם לא יהא לימודך באופן שאינך מקיים הלכה למעשה, 'אתה ובניך אתך', הבנים אלו התלמידים, ובכל פעם 'בבואכם אל אהל מועד', שהנכם באים אל בית המדרש ללמוד, הזהירם על ענייני זה, שלא המדרש עיקר אלא המעשה, והודיעם על החובה ללמוד על מנת לשמור ולקיים. ובהו תזכו לחיים לעולם שכולו ארוך, וזה 'חוקת עולם לדורותיכם'.**

ממשיך רבינו לבאר, שכל עיקר התורה הוא ההבדל בין המותר לאסור ובין הטהור לטמא וכיוצא בזה, ורק כשמקיימים את התורה הלכה למעשה, שייך לעשות הבדלה זו. עוד ידוע, שכשם שכל הלומד תורה ומקיימה נותן כוח ועוצמה בידי כוחות הקדושה, כך גם להיפך רח"ל, שכל הלומד תורה ואינו מקיימה הרי הוא נותן כוחות בידי כוחות הטומאה, והוא מגבירם ומכניסם אל חלק הקדושה, וזהו שאמרו (משלי ל כג) 'ושפחה כי תירש גברתה', שכוחות הרע נוטלים חלק הטוב, ונמצא שעל ידי שהכניס חול במקום קודש וטמא במקום טהור הוא מבטל את ההפרדה שראויה להיות ביניהם. והוא זה שאמר הכתוב: כשהמלמד לאחרים, הוא מקיים בעצמו את אשר לימד, הרי שבכך הוא מבדיל 'בין הקודש ובין החול ובין הטמא ובין הטהור'. ואכן מלמד שמקיים בעצמו את אשר הוא מלמד הרי הוא זוכה לבחינה ממדרגת משה רבינו, וכמו שנאמר 'להורות את בני ישראל את כל החוקים אשר דבר ה' אליהם ביד משה', שכשם שבני ישראל שמעו בקולו של משה, כך יזכה שתלמידיו ישמעו בקולו, ונמצא שהוא זוכה בעצמו וגם מזכה את הרבים.

הרבי הרגיע את הילד הנסער ואמר לו כי הוא מוחל לו בלב שלם, ואף הוסיף ואמר לו: דע לך בני יקירי, שאם ביקשת להעמידני בנסיון, הרי שלא היה זה כלל נסיון עבורי. כי אם כך כתוב בתורה ואם זו דרשת חז"ל, הרי שאין לי כל נסיון שלא לעשות כך.

רבינו האביר יעקב זיע"א קובע בספרו 'פתוחי חותם', שאם אמרו שכל הלומד תורה צריך ללמוד על מנת לשמור ולעשות ולקיים, וכמו שאמר התנא (אבות א יז) 'ולא המדרש עיקר אלא המעשה', הרי שעל אחת כמה וכמה **שהדברים אמורים אצל אדם המלמד תלמידים והמורה לעם, שחייב גדול עליו לעשות את כל אשר הוא מלמד לאחרים לעשות, וכל היוצא מפיו יעשה גם בעצמו.**

שאם לא כן, יש בכך חילול ה' גדול, עד שהוא בגדר חוטא ומחטיא, כי מאחר והתלמידים רואים שהוא נאה דורש ואינו נאה מקיים, והוא עצמו אינו מקיים ועושה את דבריו, הרי שבוודאי גם הם באים לידי כך, מקל וחומר שאם הוא אינו צריך לקיים בוודאי שאף הם אינם צריכים לקיים, ואם הוא הגורם לכך שהתלמידים יבואו ללכת בדרכיו המקולקלים נמצא שהוא חוטא ומחטיא את הרבים ובצווארו תלוי קולר עוון חילול ה'.

עם הקדמה זו מפרש רבינו האביר יעקב מקרא שכתוב בפרשת השבוע (ויקרא י ח-יא): **'וַיְדַבֵּר ה' אֶל אֶהֱרֹן לֵאמֹר. יִין וְשִׁכָר אַל תִּשֶׁתְּ אֹתָהּ וּבְנֵיךְ אִתָּךְ בְּבֹאֲכֶם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תִמְתּוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם. וְלֹהֲבָדִיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחֹל וּבֵין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר. וְלֵהוֹרֹת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל הַחֻקִּים אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' אֲלֵיהֶם בְּיַד מֹשֶׁה.'**

פותח רבינו וקובע: 'אהרן' עולה בגימטריא 'המורה', והוא רמז לאדם המורה לתלמידים ומדריך את הרבים. ואליו הוא שבא הציווי מאת ה': 'יין

כל אחד מישראל מבני על הבסה

בפסח מאיר אור הגאולה, תתחבר.

מנויי אוצר פניני החסידות < פסח כל השנה

עד דלת ביתך
ב-18 ש"ז בלבד לחודש
הצטרפו עכשיו:
1800-22-55-66

אור הגאולה לישרי לב

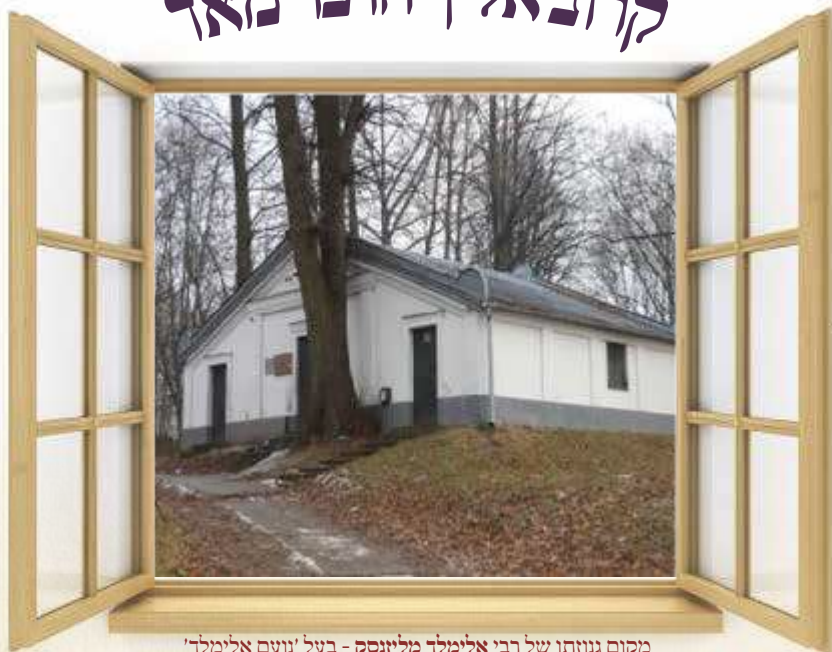
לזכות

עופר פנחס בן צילה שיחי' קרן בת רונית שתחי' טל
אדמונד שיחי' בן איזה < רונית בת ינינה יעל > בנימין בן אסתר וכל יוצאי חלציהם שיחי'
להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת

לעילוי נשמת

צילה בת דורה ומאיר ע"ה

קרוב אליך הדבר מאד

מקום גנותו של רבי אלימלך מליזנסק - בעל 'נועם אלימלך'

אוצר פניני החסידות

עולמות רוחניים מלאי אור וקדושה

גליון שבועי המלקט באומנות את עיקרי ויסודות אמרי תורתם של הצדיקים
והיראים זיע"א אשר מתורתם אנו דולים ובזכותם אנו חיים וקיימים
- מסודרים על פרשת השבוע ככתבם וכלשונם -

להצטרפות חייג עכשיו: 04-8628888 והגליון בדרך אליך